

tigt at få afklaret, det er vigtigt at få undersøgt, og derfor skal vi have den her uvildige undersøgelse.

Jeg synes, det er utrolig ubehageligt, at statsministeren og andre kan bruge Forsvarets Efterretningstjeneste som et skjold, de holder foran sig, hvor de siger, at de ikke kan offentliggøre, hvad Forsvarets Efterretningstjeneste siger, samtidig med at de selv citerer Forsvarets Efterretningstjeneste. Det vil sige, at de citerer en tjeneste, som ikke har mulighed for selv at reagere. Det er efter min mening ikke anstændigt.

Derfor mener jeg, at det er en helt korrekt konklusion at få en uvildig undersøgelse, og jeg vil selvfølgelig opfordre til, at man derfor stemmer for forslaget. Selv de, der ikke er enige i vore konklusioner, må være enige i at få den undersøgelse.

Den fg. formand Inge Dahl-Sørensen:

Så er det hr. Niels Helveg Petersen i anden runde.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal gøre det kort, men reglerne forhindrer, at jeg kunne svare direkte på ministerens sidste indlæg.

Der sker det i debatten, at ministeren først citerer omfattende fra, hvad jeg sagde i 1998 – med glæde og med tilslutning, og det var nærmest et hovedpunkt i ministerens svar. Derefter gør jeg rede for, hvorfor jeg synes, at sammenligningen med 1998 halter og er helt skæv. Dertil siger ministeren: Nu taler hr. Niels Helveg Petersen uden om det væsentlige. Det synes jeg ikke er rimeligt. Det skal ikke have lov at blive stående. Der er ikke den lighed mellem 1998 og 2003, som ministeren påstår.

Hvad jeg heller ikke kunne nå at sige er, at alternativet for mig i Irak ikke var, at intet skulle ske. Alternativet var enten, at man ved våbeninspektørerne kunne verificere, at der ikke var masseødelæggelsesvåben, eller – og det tror jeg ville være sket og kunne være sket – man kunne opbygge en bred koalition.

Mange af de problemer, der er i Irak i dag, kan føres tilbage til, at det er en smal koalition, således at det, som sker, ser ud til i mange araberes øjne og i irakernes øjne at være USA's forlængede arm. Derfor fik den internationale indsats i Irak en forkert start. Det fremstår som USA's krig, og det fremstår ikke som det internationale samfunds indsats imod forholdene i Irak. Det er en grundfejl, og det besværliggør og

vanskeliggør i allerhøjeste grad arbejdet med genopbygning i Irak.

Kl. 17.30

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 79 af Troels Lund Poulsen (V), Peter Skaarup (DF) og Gitte Seeberg (KF) (*se side 7973*) vedtoges med 54 stemmer (V, DF og KF) mod 41 (S, SF, RV, EL og KD).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 78 af Søren Søndergaard (EL), Jeppe Kofod (S), Villy Søvnadal (SF) og Niels Helveg Petersen (RV).

Forslag til vedtagelse nr. V 80 af Jann Sjørnsen (KD).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forespørgsel nr. F 47:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan statsministeren oplyse om menneskerettighedssituationen i Kina og om regeringens planer om at støtte en ophævelse af EU's våbenembargo mod landet?«

Af Holger K. Nielsen (SF) og Søren Søndergaard (EL).

(Forespørgslen anmeldt 9/3 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/3 2004).

Den fg. formand Inge Dahl-Sørensen:

Jeg skal gøre opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse først vil finde sted tirsdag den 13. april 2004.

Begrundelse

Holger K. Nielsen (SF):

Der er i Kina en helt utilfredsstillende situation omkring menneskerettighederne. Man har et retssystem, der ikke er uafhængigt af de politiske myndigheder; dødsstraffen bliver stadig væk eksekveret; der er forfølgelse af mindretal i

Tibet, Xinjiangprovinsen, hvor muslimer bliver undertrykt; der er forfølgelse af fagforeningsaktivister; der er forfølgelse af politiske dissidenter; der sker en militær oprustning ikke mindst vendt imod Taiwan, som betyder en trussel i forhold til Taiwan. I det hele taget er der i det kinesiske samfund en helt utilfredsstillende udvikling.

Det har adskillige menneskerettighedsorganisationer gjort opmærksom på. Den amerikanske regering forsøger at få en kritik i FN's Menneskerettighedskommission af menneskerettighedssituationen i Kina. Vi blev derfor selvfølgelig overraskede, da vi hørte statsministeren på sit nylige Kinabesøg give udtryk for, at nu burde EU's våbenembargo imod Kina ophæves, og, sådan som vi opfattede det, uden nogen som helst form for klare betingelser. Efter vores opfattelse er der ikke grundlag for at ophæve våbenembargoen, og derfor har vi fundet det vigtigt at få diskuteret den sag her i Folketingssalen i dag, så vi ser frem til at høre, hvad regeringen har at sige til det.

Besvarelse

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Denne forespørgselsdebat er jo en god lejlighed til at drøfte udviklingen i Kina og Danmarks politik i forhold til Kina.

Det er min opfattelse, at den politik, som vi i fællesskab opnåede enighed om under den tidligere regering i 1998, fortsat udgør en fremadrettet ramme for Danmarks forhold til Kina.

Politikken har to hovedelementer: for det første en politisk dialog, herunder en dialog om menneskerettigheder, og for det andet en økonomisk dimension med fortsat udvikling af de økonomiske og handelsmæssige forbindelser. Målet er at fastholde Kina i det internationale samarbejde for derigennem at påvirke Kina på en måde, der svarer til de værdinormer, som vi sætter i højsædet.

Jeg vil i mit indlæg fokusere på tre ting: for det første forholdet mellem EU og Kina, for det andet spørgsmålet om menneskerettigheder i Kina og endelig for det tredje spørgsmålet om en eventuel ophævelse af våbenembargoen.

Kl. 17.35

Kina og EU ser gensidigt hinanden som en attraktiv samarbejdspartner med en række fælles interesser på det økonomiske, men også i stigende grad på det politiske område. Regeringen

støtter udbygningen af forholdet mellem EU og Kina. Det er regeringens politik, at også forholdet mellem Danmark og Kina fortsat skal udbygges. Danmark og EU kan bidrage til, at Kina lever op til internationale forpligtelser på alle områder, også på menneskerettighedsområdet.

Efter lavpunktet i 1989 nåede forholdet mellem EU og Kina sin hidtidige kulmination i forbindelse med EU-Kina-topmødet i Beijing den 30. oktober 2003, hvor parterne gensidigt bekræftede et strategisk partnerskab. Vi arbejder nu på at konkretisere indholdet. Partnerskabet mellem EU og Kina er baseret på, at Kinas nye ledelse fortsætter reformprocessen både på det økonomiske og det politiske område. At det er tilfældet blev bekræftet på den netop afsluttede folkekongres i begyndelsen af marts.

Den kinesiske ledelse lægger vægt på at fortsætte en økonomisk og social udvikling, som skal udligne de store sociale uligheder og skævheder i den økonomiske udvikling mellem regionerne samt mellem land og by. Kina fortsætter åbningen mod omverdenen. Også på det udenrigspolitiske område vil Kina spille en mere aktiv rolle. Kina ønsker at leve op til sine internationale forpligtelser og er engageret i at løse konflikten på den Koreanske Halvø.

Som bekendt besøgte jeg Kina i slutningen af februar. I mine samtaler med præsident Hu Jintao og premierminister Wen Jiabao understregede jeg behovet for fortsatte reformer på det politiske område og på menneskerettighedsområdet. Jeg udtrykte samtidig bekymring over den fortsatte brug af dødsstraf i Kina samt det svage domstolssystem med administrative afgørelser på straffeområdet. Både præsident Hu Jintao og premierminister Wen Jiabao signalerede, at den nye kinesiske ledelse var opmærksom på behovet for reformer.

Jeg rejste endvidere spørgsmålet om Tibet. Jeg understregede vigtigheden af, at Kina respekterer Tibets religion og kultur, og jeg opfordrede til direkte forhandlinger mellem den kinesiske ledelse og Dalai Lamas repræsentanter om en holdbar løsning på Tibets udvikling.

Vi havde også en kort drøftelse af Taiwan. Jeg oplyste, at Danmarks etkinapolitik står ved magt. Samtidig understregede jeg, at vi fra dansk side lægger vægt på det taiwanesiske folks ret til at udøve deres demokratiske rettigheder, men at dette selvsagt ikke bør ske på en måde, der skaber tvivl om Taiwans status og bidrager til øget ustabilitet i forholdet mellem Kina og Taiwan.

Ved den nyligt afholdte folkekongres erklærede Kinas ledelse som noget nyt, at den vil gennemføre reformer ud fra en målsætning om at sætte befolkningen i centrum for udviklingen. Det er baggrunden for, at folkekongressen på sit møde i begyndelsen af marts indskrev respekten for menneskerettighederne og privat ejendomsret i forfatningen.

Men det er da klart, at menneskerettighedssituationen og den manglende demokratisering er de svage punkter i Kinas udvikling – ingen grund til at skjule det. Der er sket store forandringer og en positiv udvikling på menneskerettighedsområdet i de seneste årtier, om end udviklingen i det seneste år ikke har været entydigt positiv og menneskerettighedssituationen fortsat ikke lever op til internationale normer.

Der er især sket store fremskridt på de økonomiske og sociale rettigheders område. Den almindelige økonomiske fremgang har givet befolkningen et større råderum og dermed mere indflydelse på egne livsvilkår. Den generelle åbning over for omverdenen, f.eks. i form af den øgede adgang til it, har medvirket til denne udvidelse af befolkningens råderum.

Også de borgerlige og politiske rettigheder er blevet styrket. I 1999 blev retsstatsprincippet indføjet i den kinesiske forfatning, og der er over de seneste år sket en gradvis knæsetning af retsstatsprincipperne i form af lovgivning og udvikling af domstolspraksis, f.eks. er straffere og retsplejeloven blevet grundigt revideret.

Kl. 17.40

Der arbejdes nu også målrettet på at uddanne dommere og opbygge en dommeruddannelse. Der er nye tiltag på vej på det juridiske område med yderligere indskrænkninger i anvendelse af varetægtsfængsling og genopdragelse. Der eksperimenteres med direkte og hemmelige valg af landsbyledere og medlemmer af landsbykomiteerne, og dette vil nu på pilotbasis blive udstrakt til større byer.

Der vil blive iværksat et teknisk samarbejde mellem EU og Kina, som skal bidrage til at fremme forberedelsen af Kinas ratifikation af FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder.

Den kinesiske ledelse har som målsætning at indskrænke brugen af dødsstraf, og den såkaldte slå hårdt-kampagne er standset. Anvendelse af dødsstraf bliver hyppigt drøftet i offentligheden, herunder også i forbindelse med Folkekongressens samling. Der er endvidere taget skridt til at bekæmpe brug af tortur.

Men jeg vil godt understrege, at der er behov for yderligere initiativer til at forbedre menneskerettighedssituationen. Der slås stadig hårdt ned på handlinger, som af myndighederne opfattes som illoyale over for systemet; dødsstraf anvendes stadig i stort omfang; genopdragelseslejre findes fortsat; grundlæggende frihedsrettigheder som ytringsfrihed, religionsfrihed og foreningsfrihed er fortsat stærkt begrænset, særlig i Tibet og Shenyang; og udviklingen med overvågning af internetbrugere er bekymrende.

Det er regeringens og de andre EU-landes opfattelse, at EU's menneskerettighedsdialog med Kina er et nyttigt redskab til at påvirke det kinesiske lederskab i en positiv retning. Med det strategiske partnerskab vil dialogen blive yderligere styrket, og Danmark har en bilateral dialog og et bistandssamarbejde om styrkelse af menneskerettighederne. Det var alt sammen utænkeligt for blot 10 år siden. Disse instrumenter bruges og skal fortsat bruges aktivt for at sikre yderligere fremskridt.

Omkring den mulige ophævelse af våbenembargoen vil jeg sige et par ord.

Det Europæiske Råd besluttede på sit møde den 12. december 2003 at anmode udenrigsministrene om at tage EU's våbenembargo over for Kina op til fornyet overvejelse. Sagen bliver nu drøftet i EU-kredsen.

Våbenembargoen over for Kina blev indført på grund af den daværende kinesiske ledelses reaktion over for demonstrationerne på Tiananmenpladsen i foråret 1989. Hovedparten af sanktionerne blev ophævet i 1994. Våbenembargoen er dermed den eneste tilbageværende del af de sanktioner, der i sin tid blev indført over for Kina.

Set i lyset af det udbyggede samarbejde opfatter Kina våbenembargoen som forældet og uforenelig med et strategisk partnerskab. En række EU-lande har tilsluttet sig den vurdering.

Det er i denne forbindelse vigtigt at understrege, at dette overordnet set handler om normalisering af forholdet mellem EU og Kina. En eventuel ophævelse af våbenembargoen vil først og fremmest være et symbolsk skridt, et skridt, der anerkender de betydelige fremskridt, der er sket i Kina siden 1989, og den nye og reformvenlige politiske ledelse i Kina.

EU og Kina har indledt et nyt og tæt partnerskab, og dette partnerskab omfatter også menneskerettighedsområdet. EU vil blive ved med at presse på for reformer.

Jeg vil også godt understrege, at ophævelse eller eventuel ophævelse af våbenembargoen ikke vil medføre fri våbeneksport til Kina. Anmodning om våbeneksport til Kina vil blive vurderet i lyset af EU's fælles adfærdskodeks for våbeneksport på en sag til sag-basis af de enkelte medlemslande.

Kl. 17.45

Den fælles adfærdskodeks er indført i 1998 og er et nyt fælles redskab til at regulere våbensalg i EU. Adfærdskodeksen opregner otte kriterier, der skal tages i betragtning ved eksport, herunder respekten for menneskerettighederne i det endelige bestemmelsesland og risikoen for, at eksporten kan blive anvendt til undertrykkelse af befolkningen. Der lægges også vægt på risikoen for, at eksporten kan udløse, forlænge eller forværre væbnede konflikter, samt vigtigheden af at opretholde regional fred, sikkerhed og stabilitet.

Fra dansk side lægger vi i de igangværende drøftelser af en mulig ophævelse af våbenembargoen i EU-kredsen vægt på, at Kina fortsat viser imødekommethed på menneskerettighedsområdet. Jeg har allerede tidligere nævnt en række tiltag, som er undervejs, og disse initiativer drøftes mellem EU og Kina.

Regeringen lægger vægt på og vil arbejde for en fælles EU-linje vedrørende en eventuel ophævelse af våbenembargoen. Regeringens konklusion er, at vi skal fortsætte vore bestræbelser på at udbygge Danmarks og EU's forhold til Kina, herunder gennem etablering af det strategiske partnerskab. De politiske, økonomiske og handelsmæssige bånd skal styrkes, samtidig med at dialogen og samarbejdet om fremskridt på menneskerettighedsområdet bliver udbygget. Det er vigtigt at drage Kina ind i et fredeligt samarbejde og ind i den globale økonomiske udvikling til gavn for såvel den kinesiske befolkning som resten af verden.

Forhandling

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg siger tak for redegørelsen.

Jeg må tilstå, at i betragtning af den debat, vi havde tidligere i dag, kan man godt blive lidt forbløffet over de forskellige standarder, der er for menneskerettigheder forskellige steder i verden. Noget af det, vi blev bebrejdet her tidligere, var: Hvad vil I gøre, hvis ikke I vil i krig? Vi forsøgte at sige noget om, at der måske er andre

muligheder end at gå i krig, hvis man skal løse menneskerettighedssituationer rundt omkring i verden og gøre noget i forhold til uacceptable forhold.

Det, jeg i hvert fald ikke synes man skal gøre, er at lægge sig på maven for den kinesiske ledelse, som den danske regering og statsministeren i virkeligheden lægger op til her. For det er jo, kan man sige, det stik modsatte af det, som kunne være en fast politik i forhold til at overtræde menneskerettighederne, og det er udtryk for en dobbeltmoral i udenrigspolitikken, som nødvendigvis vil vække lede rundt omkring. For som det også blev påpeget af statsministeren, er der meget store vanskeligheder, meget store problemer i den kinesiske menneskerettighedssituation. Og så er svaret: Vi må have en dialog med den kinesiske ledelse. Det er jo det, vi andre blev hånet for tidligere i dag: at vi bare ville have dialog. Men her vil man sandelig have dialog og samtidig give signaler om, at det faktisk går meget godt.

Jeg synes, at et af problemerne i den danske regerings politik her er, at naturligvis skal vi forsøge at få et samarbejde i gang også med verdens største land, det er indlysende nok, men spørgsmålet er, om vi på forhånd skal sige til kineserne: Det går vældig godt, vi regner med, at det går vældig godt, og derfor ophæver vi våbenembargoen; eller vi skal vende det om og sige: Ved I hvad, I er nødt til først at vise nogle konkrete resultater i jeres menneskerettighedssituation, før vi ophæver våbenembargoen. Den eneste logiske måde at forholde sig til det her på er, at man siger: Det og det og det skal være opfyldt, før vi vil ophæve vores våbenembargo.

Kl. 17.50

Der må jeg så tilstå, at da jeg hørte på statsministeren, var der ikke skygge af det i det, han sagde. Hans melding var, at vi skulle have dialogen, og han henviste til den nye kinesiske forfatning. Det giver jeg ikke meget for, og jeg vil bare gøre opmærksom på, at en af de mest demokratiske forfatninger, verden har set, var Stalins forfatning fra 1936, tror jeg det var; den var meget demokratisk, men det betyder ikke, at det daværende Sovjetunionen var et demokratisk land. Man kan ikke måle menneskerettighedssituationen ud fra, hvordan forfatningen er.

Human Rights Watch og en masse andre menneskerettighedsorganisationer er jo fuldstændig enige om, at der i den seneste tid er sket en forværring af menneskerettighedssituationen i Kina. Jeg må derfor sige, at vi på det her punkt

er mere enige med den amerikanske regering end med den danske regering, for den amerikanske regering er jo meget opmærksom på det her og vil derfor godt have en kritik af Kina i FN's Menneskerettighedskommission.

Det er et fuldstændig forkert signal, der bliver afsendt her, et fuldstændig forkert signal. Det er udtryk for, at man siger til den kinesiske ledelse: I kan fortsætte, som I har gjort den seneste tid, vi ser gennem fingre med det; det, der er det centrale for os, er at udbygge den økonomiske handel.

Det er vel også her, vi har årsagen til dobbeltmoralen: Vi har at gøre med verdens største marked, vi har at gøre med et meget voksende marked, hvor hele det vestlige erhvervsliv er frygtelig interesseret i at komme ind på det kinesiske marked. Det er også karakteristisk, at det var en erhvervsdelegation, statsministeren var i spidsen for i Kina, og i den situation vil man godt please de kinesiske ledere. De danske virksomheder skal have gode kontrakter, de skal have gode aftaler med kineserne, og det kunne måske hjælpe lidt, hvis man pleaser dem lidt, hvis man klør dem lidt i nakken. Jeg opfatter helt klart, at det var det, der skete her – helt klart det, der skete her.

I forhold til menneskerettighedssituationen, i forhold til tibetanerne, i forhold til muslimerne i Shenyang, i forhold til Taiwan, i forhold til de politiske aktivister, der bliver forfulgt, og de it-brugere, der bliver fængslet, er det et meget, meget dårligt signal, og derfor håber jeg, det vil ændre sig.

Jeg vil godt på vegne af SF, Dansk Folkeparti, Enhedslisten og Kristendemokraterne fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for, at EU's våbenembargo mod Kina ikke ophæves, før det kinesiske styre

- indstiller sin truende adfærd over for Taiwan,
- viser reel vilje til at finde en forhandlet løsning for Tibet og
- markant forbedrer menneskerettighedssituationen i Kina, først og fremmest hvad angår tortur, henrettelser, ytringsfrihed samt sikring af foreningsfriheden.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 81).

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Troels Lund Poulsen (V):

I dag har vi jo her i Folketinget mulighed for at drøfte Danmarks forhold til Kina. Det er en vigtig politisk sag, som har påkaldt sig meget opmærksomhed gennem de seneste par måneder. Debatten i dag tager jo bl.a. afsæt i den EU-våbenembargo, som i dag forefindes, og som blev indført efter massakren på Den Himmelske Freds Plads i 1989.

Som statsministeren har været inde på, har vi jo kunnet konstatere, at den nylig afholdte folkekongres erklærede, at Kinas ledelse var indstillet på at gennemføre reformer ud fra en målsætning om at sætte befolkningen i centrum for udviklingen. Baggrunden er jo den klare, at Folkekongressen på sit møde i marts indskrev respekten for menneskerettigheder og privat ejendomsret i forfatningen.

Nu bliver det selvfølgelig interessant at følge, hvorvidt forfatningen kommer til at slå politisk igennem i det kinesiske samfund. Det er jo for tidligt at lave en klar konstatering af det i dag på så kort afstand af den vedtagelse, Folkekongressen traf, men jeg vil da gerne notere mig, at Kina bevæger sig i den rigtige retning. Man kan så diskutere, om det er hurtigt nok, og om det er ambitiøst nok, men det er i den rigtige retning. Der er sket forandringer og en positiv udvikling, men det er klart, at udviklingen ikke nødvendigvis har været entydig.

Kl. 17.55

Også hvad angår de borgerlige og politiske rettigheder har vi set en styrkelse. I 1999 blev retsstatsprincippet indføjet i den kinesiske forfatning, og der er over de seneste år sket en gradvis knæsætning af retsprincipperne i form af lovgivning og udvikling af domstolspraksis. Der er også nye tiltag på vej på det juridiske område med yderligere indskrænkning i anvendelsen af varetægtsfængslinger og genopdragelse.

Men det er jo klart for enhver, som læser internationale rapporter, at menneskerettighedssituationen og den manglende demokratisering er nogle meget svage punkter, der stadig væk efterlader Kina i en situation, der ikke er tilfredsstillende. Menneskerettighedssituationen – det har vi jo også diskuteret tidligere i dag – lever ikke op til de internationale normer.

Derfor mener jeg, det er af afgørende betydning, at vi fortsat gennem bilaterale drøftelser med de kinesiske ledere sætter disse spørgsmål på dagsordenen, ligesom statsministeren gjorde i forbindelse med sit besøg i februar, men uden er det også naturligt, at EU vedvarende fastholder presset og dialogen med de kinesiske ledere. Det er min opfattelse, og det er også en opfattelse, mange andre EU-lande deler, at EU's menneskerettighedsdialog med Kina er et nyt-tigt redskab til at påvirke det kinesiske lederskab i en mere positiv retning.

Vi har jo også konstateret, at EU og Kina har et strategisk partnerskab om at udbygge og styrke dialogen på den politiske front. Der vil jeg sige, at vi jo fra dansk side også har et bistandsarbejde om styrkelse af menneskerettigheder, og det er jo noget, som alt sammen var utænkeligt for 10 år siden, og da vi oplevede forfærdelighederne i forbindelse med Den Himmelske Freds Plads tilbage i 1989. Derfor skal vi bruge de her instrumenter fremadrettet, og vi skal bruge dem aktivt.

I forhold til den konkrete debat om våbenembargo eller ej synes jeg, det er vigtigt at sige, at i lyset af det udbyggede samarbejde, vi i øjeblikket har med Kina, kan man diskutere, hvorvidt våbenembargoen som sådan ikke er forældet, når vi har et strategisk partnerskab med kineserne.

Det er i den her forbindelse vigtigt at understrege, at det her overordnet set handler om normalisering i forholdet mellem EU og Kina. Ophævelsen af våbenembargoen vil ikke medføre fri våbeneksport til Kina, som visse mennesker vil hævde. Anmodning om våbeneksport til Kina vil blive vurderet i lyset af EU's fælles adfærdskodeks for våbeneksport case by case på basis af de enkelte medlemslande. Den fælles adfærdskodeks blev indført i 1998 og er et nyt fælles redskab, som er med til at regulere EU's våbensalg. Mens våbenembargoen har haft karakter af reelt forbud mod eksport af våben til Kina, er anvendelsen af EU's fælles adfærdskodeks for våbeneksport baseret på en case by case-vurdering i de enkelte medlemslande. Derfor vil det bero på en national fortolkning af adfærdskodeksens kriterier, hvorvidt der i en given situation vil kunne eksporteres våben.

Lad mig til sidst understrege i denne her debat, at Venstre deler statsministerens holdning, når vi taler om en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo. Derfor må vi også gennem EU-samarbejdet studere problematikken og nøje

deltage i den debat, som i øjeblikket foregår i EU-kredsen, før der eventuelt kan træffes en beslutning, og det er rammen for denne her debat, at der ikke er truffet nogen beslutning endnu, og at vi selvfølgelig nøje må følge det arbejde, som er påbegyndt i EU-kredsen omkring det her emne, og også de vurderinger, der bliver forelagt for EU's Ministerråd, hvad enten det er udenrigsministre eller statsministre.

Lad mig i den forbindelse på vegne af V, S, KF og RV fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget støtter den fortsatte udbygning af Danmarks og EU's forhold til Kina. Folketinget konstaterer, at de politiske, økonomiske og handelsmæssige bånd skal styrkes, samtidig med at dialogen og samarbejdet om fremskridt på menneskerettighedsområdet udbygges, herunder i en eventuel sammenhæng med en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo.

Kina har i de seneste årtier opnået økonomiske og sociale fremskridt for den brede befolkning, som har udvidet borgernes råderum. Der er taget skridt til at etablere et retssamfund. På den nylig afsluttede Folkekongres er respekten for menneskerettighederne samt privat ejendomsret indføjet i forfatningen. Der er behov for fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Dødsstraf anvendes stadig i stort omfang, og ytrings- og religionsfriheden er begrænset.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 82).

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Kl. 18.00

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår naturligvis godt, at for et parti med hr. Troels Lund Poulsens udgangspunkt er spørgsmålet om respekt for ejendomsretten og markedsøkonomi selvfølgelig noget, der overskygger alt andet. At der så er mindst 10.000 mennesker, der bliver henrettet om året – det er mere end samtlige andre lande i hele verden henretter om året – er så noget, der indskrives under det her med, at menneskerettighederne bliver forbedret.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge, hvad der ligesom er sammenhængen i Venstres politik. Nu hørte vi under det tidligere punkt Venstre blæse sig op, og hr. Troels Lund Poulsen var kampkraftig og klar til kamp, og nu er det noget slattent noget; nu er det sådan noget med forhandling og dialog osv. Hvorfor skal man ikke sætte hårdt mod hårdt? Er det ikke lige så alvorligt for de millioner af mennesker, der bliver undertrykt i Kina, som de millioner af mennesker, der blev undertrykt under Saddam Hussein?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Først og fremmest vil jeg sige til hr. Søren Søndergaard med hensyn til, om man ikke skal sætte hårdt mod hårdt: Jo, og jeg mener sådan set også, at man fra det internationale samfunds side reagerede med at sætte hårdt mod hårdt efter massakren på Den Himmelske Freds Plads. Der var jo tale om, at det var noget, som man på ingen måde kunne acceptere, og derfor satte man også, kan man sige, hårdt mod hårdt.

Hr. Søren Søndergaard spørger, om det ikke er en slatten holdning, Venstre her giver udtryk for i forhold til den debat, vi har haft tidligere i dag. Der synes jeg da bare, man skal erindre, at Saddam Hussein jo altså angreb et land, og at han igennem 12 år knægtede de resolutioner, som han skulle efterleve.

Man kan selvfølgelig godt spørge, om det er det samme, der sker i Kina i dag. Der mener jeg bare ikke, at debatten om Saddam Hussein er det samme som den debat, vi har om Kina i dag. Dermed er ikke sagt, at situationen i Kina er tilfredsstillende. Både jeg i min ordførertale og statsministeren i sin redegørelse har fortalt om de mange problemer, der er i forhold til Kina. Men fra Den Himmelske Freds Plads i 1989 og så frem til nu mener jeg at kunne konstatere, at man bevæger sig i den rigtige retning. Om det så er godt nok, forholder jeg mig bestemt kritisk til, men jeg mener, at der er velvilje fra kinesisk side til at bevæge sig i den rigtige retning.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår slet ikke, hvad det er for en målestok, hr. Troels Lund Poulsen anvender.

Ved massakren – som ikke var på den Himmelske Freds Plads, for der var ikke nogen massakre; massakren foregik et stykke derfra – var det i høj grad også arbejdere, der blev massakre-

ret, det var 200, en frygtelig massakre. Hvert år henretter det kinesiske styre mindst 10.000 mennesker, *mindst* 10.000 mennesker. Nogle siger endda, at tallet er meget højere, men det er det, man i hvert fald som minimum er sikker på.

Hvor er det, forbedringerne ligger? Hvor er det, forbedringerne ligger i forhold til Tibet? Hvor er det forbedringerne ligger i forhold til Taiwan? Hvor er det, forbedringerne ligger i forhold til fagforeningsrettighederne, muligheden for at organisere sig i fagforeninger? Handler det her i virkeligheden om et forsvar for danske virksomheder, som tager til Kina og lever af billig arbejdskraft? Er det det, det her forslag i virkeligheden handler om? Er det derfor, man ikke i virkeligheden tør stille den kinesiske ledelse til ansvar, fordi man i virkeligheden vil forsvare de danske virksomheder, som lever af billig kinesisk arbejdskraft og er fri for fagforeninger?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg kan sige til hr. Søren Søndergaard, at det her ikke er nogen fagforeningskamp. Det er ikke for at styrke de virksomheder, som måtte ønske at flytte til Kina med deres produktion – på ingen måde.

Nu har jeg bare for god ordens skyld taget et lille klip med, som hr. Søren Søndergaard måske ikke kan se, men det vil jeg gå ned og vise hr. Søren Søndergaard bagefter. Overskriften er: »Sjarp dialog om dødsstraf.« Det var det, der stod tilbage, da statsministeren havde samtalen med den kinesiske regeringschef i 2002.

Det er jo ikke sådan, at Danmark falder på halen og ikke kritiserer Kina. Som jeg også har sagt i min ordførertale i dag, er der en meget kritisk dialog fra statsministeren og også fra EU-landene i forhold til, at der skal ske fremskridt på menneskerettighedsområdet.

Som jeg sagde, er det svært at vurdere, hvorvidt det er fugle på taget, eller det er fugle i hånden med de fremskridt, som man har set blive gjort i forbindelse med den nylig afholdte folkekongres.

Det er jo også derfor, dialogen ikke er færdig endnu i EU's ministerkreds om, hvad konstateringen skal være med hensyn til, om man skal ophæve våbenembargoen eller ej. Der er jo ikke taget nogen endelig beslutning om det; der har været en drøftelse, og der er blevet udarbejdet en rapport, som skal diskuteres her senere på året.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg må konstatere som hr. Søren Søndergaard, at der er tale om en ufattelig slattenhed fra Venstres side, det må jeg sige. I betragtning af, hvor meget man hævdede samuraisværdet tidligere i dag, er det meget forbløffende.

Det, som jeg så også synes er vigtigt at få afklaret med hensyn til det her forslag til vedtagelse, er: Ligger der i det forslag, at man vil kunne acceptere en ophævelse af våbenembargoen med den nuværende menneskerettighedssituation i Kina? Hvis nej: Hvilke forbedringer skal der til af menneskerettighederne i Kina, for at Venstre og partierne bag vedtagelsen kan anbefale, at EU ophæver våbenembargoen?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Først og fremmest vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, at Venstre hverken benytter eller har samuraisværd med, når vi diskuterer, det er slet ikke nødvendigt. Vi kan udmærket diskutere ud fra nogle helt klare konstateringer, det er ikke nødvendigt at bruge samuraisværd.

Men lad mig bare, hvis man igen ønsker at diskutere Irak, gøre den korte bemærkning, at igennem 12 år tilsidesatte Saddam Hussein internationale FN-resolutioner – igennem 12 år. Vi kunne godt have valgt at sige: Lad der gå 15 år mere, lad der gå 30 år mere. Vi valgte så at sige, at vi ikke ønskede, at FN skulle udsættes for en situation, hvor man ikke traf en beslutning i forhold til det, Saddam Hussein gjorde, nemlig tilsidesatte det internationale samfund.

Her diskuterer vi en helt anden sag, her diskuterer vi, hvorvidt EU eventuelt skal overveje at ophæve sin våbenembargo. Men det at ophæve en våbenembargo er jo ikke det samme, som at man begynder at sælge våben, og det ved hr. Holger K. Nielsen også ganske udmærket godt. Ved en ophævelse af våbenembargoen giver man mulighed for at sælge våben, men som statsministeren allerede har redegjort for, findes der jo en lang række forpligtelser og en lang række tiltag, der skal opfyldes, før man kan sælge våben.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil sådan set bede hr. Troels Lund Poulsen om at besvare mit spørgsmål: Ligger der i det her, at menneskerettighedssituationen er tilfredsstillende til, at man vil foreslå en ophævel-

se af våbenembargoen nu? Eller skal der være fremskridt i menneskerettighedssituationen i Kina, før partiet Venstre vil anbefale, at man ophæver våbenembargoen? Og i givet fald: Hvilke fremskridt?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg kan sige til hr. Holger K. Nielsen, som det også har været offentligt kendt tidligere, at tingene jo hænger sammen. Vi har sagt, at Kina skal bevæge sig i den rigtige retning på menneskerettighedsområdet, også i forhold til den beslutning, der skal tages i EU-kredsen. Det er jo netop de drøftelser, der er i EU-kredsen på nuværende tidspunkt om, hvorvidt det er fugle på taget eller fugle i hånden. Den drøftelse er jo ikke færdig endnu. Som hr. Holger K. Nielsen også udmærket godt ved, kommer der en drøftelse af det her i løbet af foråret, og så må vi jo afvente den konkrete situation.

Nu er jeg jo bare ikke i den situation, at jeg sidder i EU's udenrigsministerkreds og skal beslutte, om man skal gøre det ene eller det andet, jeg står jo i dag i Folketinget og redegør for Venstres holdning, og Venstres holdning er, at tingene hænger sammen, men at vi selvfølgelig også må vurdere, hvad der så kommer ud af den debat, der er i EU-kredsen.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er et spørgsmål til hr. Troels Lund Poulsen om USA's holdning til det her spørgsmål om våbenembargo.

Gør det slet ikke indtryk på hr. Troels Lund Poulsen, at Danmarks nærmeste allierede på mange punkter meget klart har sagt, at det ville være utrolig uhensigtsmæssigt og forkert, hvis EU beslutter sig for at ophæve våbenembargoen? Det ville være et signal, mener USA, på et forkert tidspunkt i forhold til Kina, hvis man ophæver en våbenembargo, som har eksisteret i så mange år, og der skal virkelig være tungtvejende årsager, hvis man skal ophæve en sådan våbenembargo. Gør det slet ikke indtryk på hr. Troels Lund Poulsen, at USA i den grad advarer EU imod det skridt, som Venstre og regeringen måske vil anbefale?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jo, det gør altid indtryk på mig, når man læser rapporter. Hvis man havde valgt at læse EU's

menneskerettighedsrapporter, ville man kunne se, at de også tegner et billede, der ikke er så meget forskelligt fra det, som den amerikanske rapport tegner.

Selvfølger gør det indtryk, vil jeg gerne sige til hr. Peter Skaarup. Jeg synes dog også, at man skal huske på det, som jeg sagde tidligere i mit indlæg her, at man ikke nødvendigvis bare skal se på det fra år til år, fra 2002 til 2003, men også se på det over en længere historisk periode, og der er jeg af den opfattelse, at der nu er kommet tiltag, der gør, at Kina er blevet opmærksom på, at det skal reformere det kinesiske samfund.

Kl. 18.10

Nu har vi heller ikke så meget berørt – men det vil jeg gerne gøre i min kommentar til hr. Peter Skaarup – at hele den opløsning, der i øjeblikket finder sted i forbindelse med den økonomiske samhandel, vi ser med de lande, som nu samhandler på en helt anden måde med Kina, jo også er med til, at den internationale økonomi kommer til at præge det kinesiske samfund, hvad enten man vil det eller ej.

Men jeg må bare sige, at vi skal have redegørelsesdebatter i EU-kredsen igen, og der er det selvfølgelig klart, at det ikke skal være sådan, at man kan slippe af sted med blot at være i den situation, at man foregiver noget, men det må jo være en drøftelse i EU-kredsen, om man så har den opfattelse, at Kina har vilje til reelle fremskridt.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Men kan man virkelig tale om reelle fremskridt, der nærmer sig noget, når vi f.eks. ser på tibeternes situation. De udsættes for massefængslinger, systematisk brug af tortur, omringelse af deres hovedstad med militærstyrker, udvisning af buddhistiske munke og nonner fra klostre, indsættelse af militær, når der er brug for det over for Tibet. Er det virkelig fremskridt? Er det virkelig noget, vi skal fremme? Er det virkelig noget, vi skal hjælpe frem, eller er det noget, der er fuldstændig forkert og noget, vi bør tage afstand fra og ikke rokke os en millimeter fra i vores sanktioner over for?

Der mener jeg stadig væk, at våbenembargoen er en god ting, som man kan bruge på et tidspunkt, hvis kineserne virkelig nærmer sig noget, der betyder noget. Men den situation, vi har nu, er ikke til, at man overhovedet skal overveje at fjerne våbenembargoen.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Der vil jeg blot minde hr. Peter Skaarup om, at respekten for menneskerettighederne nu er indskrevet i forfatningen. Og det mener jeg sådan set er et ret udmærket udgangspunkt for den videre proces og den videre dialog. Det er jo netop med til, at man kan sætte ting på dagsordenen, som hr. Peter Skaarup efterlyser.

Som jeg har sagt tidligere i denne her debat, så gør den danske regering jo meget ud af over for den kinesiske præsident og premierministeren at sætte det på dagsordenen, at der er en lang, lang, lang række kritisable ting, hvor det kinesiske samfund og Kina som land skal forbedre sig. Det var derfor, jeg henviste til den samtale, statsministeren har haft i februar måned med både præsidenten og premierministeren, og det er også derfor, jeg henviste til den kinesiske premierministers besøg i Danmark og de drøftelser, man har haft i den forbindelse. Det er jo netop for at styrke det, som hr. Peter Skaarup spørger om, altså om man kan acceptere det her. Nej, det kan man selvfølgelig ikke.

Men lad mig også minde om, at en ophævelse af EU's våbenembargo ikke er at give carte blanche til, at man kan sælge våben. Der er en adfærdskodeks, som man skal følge, i forbindelse med at man måtte vælge at ophæve EU's våbenembargo.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så går vi over i ordførrækken.

Jeppe Kofod (S):

EU's våbenembargo mod Kina blev som bekendt knæsat for godt 15 år siden i forbindelse med massakren på Den Himmelske Freds Plads, da studenter ønskede friere forhold i Kina.

Det var EU's ønske at sende et stærkt signal på demokrati- og menneskerettighedsområdet til kineserne, der var baggrunden for hele våbenembargoen. Man kan altid diskutere, om sanktioner såsom en våbenembargo er det rette middel i sådanne situationer, men faktum er, at EU, og herunder Danmark, valgte redskabet som reaktion på demokrati- og menneskerettighedsovergrebene tilbage i 1989. Derfor er menneskerettighedssituationen og EU's våbenembargo unægtelig knyttet sammen.

Menneskerettighedssituationen har siden oplevet fremskridt, bl.a. med en imponerende økonomisk udvikling og social fremgang for kineserne, indføjelser af respekten for menneskeret-

tigheder og privat ejendomsret i forfatningen, som vi har hørt at Folkekongressen vedtog for nylig, for at nævne nogle eksempler. Men desværre er der jo også sket tilbageskridt, som vi ikke må lukke øjnene for. Det er noget, som både Amnesty International og senest også bl.a. den årlige rapport fra det amerikanske udenrigsministerium om menneskerettighedssituationen dokumenterer. Her beskrives jo, hvordan tortur, politiske henrettelser og fængslinger uden rettergang til stadighed er et problem. Ytringsfriheden knægtes, ved at man slår ned på mennesker, der bruger internettet til den frie politiske debat, og man anslår, at 250.000 kinesere er spærret inde i arbejdslejre – for at nævne nogle af de eksempler, der selvfølgelig skræmmer.

Endvidere går vurderingen på, at der stadig sidder nogle tusinde kinesere i fængsel som følge af studenterdemonstrationerne i 1989.

Derfor er det afgørende vigtigt med den kritiske dialog og klare signaler til Kina med forventning om fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet, ikke mindst når spørgsmålet om EU's våbenembargo drøftes og for den sags skyld forholdet over strædet mellem Taiwan og Kina eller tibetanernes situation.

Udenrigspolitik er som bekendt for måske 90 pct.s vedkommende signaler og timing, og derfor vil jeg gerne understrege, at det næppe er udtryk for nogen klog og gennemtænkt udenrigspolitik, hverken hvad angår sted, tidspunkt eller sammenhæng, at statsministeren i februar valgte at signalere, at Danmark nærmest betingelsesløst var parat til en ophævelse af EU's våbenembargo.

Kl. 18.15

Ét er, at statsministeren ikke gjorde nok ud af sammenhængen mellem fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet og en eventuel ophævelse af våbenembargoen. Noget andet er, at signalet blev sendt som led i en erhvervsdelegations besøg i landet, hvilket næppe var den bedste sammenhæng. Oven i købet en situation, hvor dugfriske rapporter peger på fortsatte alvorlige menneskerettighedskrænkelser i landet og en situation, hvor EU-landene ikke er helt enige om klogskaben i ophævelsen af våbenembargoen.

Udenrigspolitik er som understreget i høj grad et spørgsmål om signaler og balancegang. For Socialdemokratiet er det vigtigt, at der ikke hersker nogen tvivl om, at Danmark holder fast i vigtigheden af fremskridt på demokrati- og

menneskerettighedsområdet, også over for Kina.

Vi er derfor medforslagsstillere til vedtagelsen, som har den rette balancegang og fokus, også for så vidt angår en eventuel sammenknytning af demokrati og menneskerettigheder og en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes, at Socialdemokraternes holdning i det her spørgsmål er blevet en smule mystisk her på det sidste.

Hr. Jeppe Kofod var jo vældig oppe at køre, kort tid efter at statsministeren var ude med sine udtalelser i Kina, og der var ikke grænser for den kritik, som hr. Jeppe Kofod lancerede på det tidspunkt. Jeg må tilstå, at han er faldet noget ned, siden han i dag er medforslagsstiller til det forslag til vedtagelse, som er fremsat her. For det er jo i virkeligheden et referat af det, som statsministeren sagde i sin tale. Det må jeg sige det er.

Derfor synes jeg, det er vigtigt at få afklaret følgende: Mener hr. Jeppe Kofod, at der i øjeblikket er grundlag for at ophæve våbenembargoen i forhold til Kina? Det vil sige, at hvis der kom et forslag i morgen om, at man skulle ophæve den, ville Socialdemokraterne så støtte i Folketingets Europaudvalg, eller hvor det nu er, at den danske regering skal stemme for, at våbenembargoen ophæves? Det synes jeg er meget vigtigt at få afklaret.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil takke for spørgsmålet og sige, at jeg mener, og at vi mener, at den måde, statsministeren kom med signalerne på i Kina, var en skærpende omstændighed – også, at der ikke var en eksPLICIT sammenknytning mellem behovet for fremskridt for demokrati og menneskerettigheder og en eventuel ophævelse af våbenembargoen.

Men jeg må sige, at jeg erklærer mig fuldstændig enig med udenrigsministeren, der den 29. januar til Ritzau udtaler, at regeringen ikke er tilfreds med det kinesiske styres foreløbige opførsel i menneskerettighedsspørgsmålet, og – hvilket udenrigsministeren er citeret for – at sådan som tonen er nu, kan vi ikke bidrage til at ophæve våbenembargoen. Sådan udtaler udenrigsministeren sig den 29. januar efter det nævnsmøde, vi havde den 29. januar, og den

holdning er jeg sådan set enig i. Der er fremskridt på menneskerettighedsområdet, men der er også nogle tilbageskridt.

Der foregår et analysearbejde i EU-kredsen, og det er vigtigt at følge det, og det er klart, at vi forventer nogle håndfaste fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet, hvis det er sådan, at man skal gå ind og diskutere en oplysning af våbenembargoen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det var, om jeg så må sige, et ikkesvar, et rigtigt politikersvar, vi fik her.

Lad mig så spørge lidt mere kontant: Hvad har hr. Jeppe Kofod imod de krav, der er stillet op i det forslag til vedtagelse, som er fremsat af SF, Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Kristen-demokraterne, hvor der meget konkret refereres til, at man skal indstille den truende adfærd over for Taiwan, at der skal være en reel vilje til at finde en forhandlet løsning for Tibet, og at menneskerettighedssituationen i Kina skal forbedres markant, først og fremmest hvad angår tortur, henrettelser, ytringsfrihed samt sikring af foreningsfriheden?

Hvad har hr. Jeppe Kofod imod disse krav? Hvorfor kan Socialdemokraterne ikke stemme for denne vedtagelse, som jo præcis formulerer nogle krav til, hvordan menneskerettighedssituationen skal forbedres, hvorefter man så kan opheve våbenembargoen?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil gerne takke for spørgsmålet, for det er meget vigtigt. Læser man den vedtagelse, som vi er medforlagsstiller til, hedder det: »Folketinget støtter den fortsatte udbygning af Danmarks og EU's forhold til Kina. Folketinget konstaterer, at de politiske, økonomiske og handelsmæssige bånd skal styrkes, samtidig med at dialogen og samarbejdet om fremskridt på menneskerettighedsområdet udbygges, herunder i en eventuel sammenhæng med en eventuel oplysning af EU's våbenembargo.« Jeg medgiver, at sproget kunne være bedre. Men det, der er afgørende for os, er, at der er en sammenhæng mellem fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet og en eventuel oplysning af våbenembargoen.

Hvad disse konkrete krav og indholdet i det fremskridt skal være, er jo det, man drøfter i EU-

kredsen i øjeblikket, og der er et analysearbejde i gang.

Kl. 18.20

Jeg er helt enig med forslagsstillerne, hr. Holger K. Nielsen og andre, i, at de ting, de peger på, er vigtige. Men der er også mange andre ting, og derfor synes jeg, man skal afvente den diskussion af analysearbejdet, der er i EU-kredsen, før man lægger sig fast på, hvad det er for nogle kriterier eller indrømmelser, man vil have, før man eventuelt overvejer muligheden for at opheve våbenembargoen.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er enig med hr. Jeppe Kofod i, at statsministerens udtalelser og opførsel i Kina var som en elefant i en porcelænsbutik. Men jeg vil lige gøre opmærksom på, at den nuværende statsminister jo ikke er den eneste, som i det her spørgsmål har opført sig på den måde.

Vi husker jo alle sammen, da en tidligere statsminister arrangerede et møde med Tibets leder, Dalai Lama, på et herretoilet, eller var det et venteværelse, ude i Kastrup Lufthavn. Det var mildest talt heller ikke klædeligt.

Derfor var jeg selvfølgelig oprigtig glad, da jeg oplevede en Jeppe Kofod i topform – for det sker – der klart slog fast, at der ikke kunne blive tale om at opheve våbenembargoen over for Kina, så længe der var de her krænkelse af menneskerettighederne.

Nu er hr. Jeppe Kofod jo faldet meget ned. Det, jeg vil spørge om, er: Er det EU-realismen, der har sat ind? Er virkeligheden den, at det i virkeligheden er Socialdemokratiets EU-politik, vi ser her? Socialdemokratiet vil ikke komme i en situation, hvor Socialdemokratiet skal nedlægge veto i EU mod noget, som de andre EU-lande vil. Og fordi man ikke vil komme i den situation, så må man så sælge ud af menneskerettighederne i forhold til Kina. Er det sådan, det hænger sammen?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Nej, det er ikke sådan, det hænger sammen. Den påstand vil jeg gerne ramme en tyk pæl igennem. Det, der er vigtigt for Socialdemokratiet i forhold til EU-politikken, der skiller os markant fra både Enhedslisten og til dels også SF, er jo, at vi tror – vi ved – at vi bedst påvirker udviklingen i Kina ved en fælles politik i EU-kredsen omkring de spørgsmål her. Det er det, der har

størst indflydelse i forhold til at udvikle Kina i en positiv retning, hvad angår demokrati og menneskerettigheder.

Jeg er inderligt overbevist om, at det er klogt med en fælles EU-politik på det her område, og der ved jeg – det kan man jo høre på forslagsstillerne – at der er forskellige holdninger til det spørgsmål.

Men når det er sagt, så fremgår det jo også af vedtagelsen, som vi er medforslagsstiller til, at der er en sammenknytning af fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet med en eventuel – en eventuel – ophævelse af EU's våbenembargo. Det står lysende klart i vedtagelsen.

Jeg synes da, det er klart, at i forhold til det, som man måske kunne få indtryk af efter statsministerens kommentar i Kina, står det klart her, at det ikke er tilfældet; der er en sammenhæng mellem de to ting, og det var også det, jeg lagde vægt på i ordførertalen, og det, jeg har sagt hele tiden. Det er et kriterium. Det er vigtigt, at der er en sammenhæng mellem de to ting: fremskridt for demokrati og menneskerettigheder og en eventuel ophævelse af våbenembargoen.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det vil sige, at hr. Jeppe Kofod fra talerstolen vil tage afstand fra statsministeren, som har udtalt, at hvis alle de andre EU-lande var enige om at ophæve våbenembargoen, så ville Danmark også acceptere det. Det vil hr. Jeppe Kofod tage afstand fra, fordi hr. Jeppe Kofod har den opfattelse – jeg synes, jeg har hørt noget andet fra ledende socialdemokrater, men der er jo ikke nogen grund til at træde rundt i ting, som er blevet sagt forkert – at man sagtens kan forestille sig, at det danske Socialdemokrati, eventuelt som leder af en kommende regering, i forhold til EU vil sige: Niks, våbenembargoen kan ikke blive ophævet, fordi der ikke er sket reelle fremskridt i menneskerettighedssituationen.

Eller sagt på en anden måde: Man kan kun forestille sig, at Socialdemokratiet vil medvirke til en ophævelse af våbenembargoen, hvis der er sket reelle fremskridt i menneskerettighedssituationen. Er det rigtigt? Og vil hr. Jeppe Kofod dermed også tage afstand fra den linje, som statsministeren har fremlagt, hvor det nærmest var sådan, at vi deponerede vores handlefrihed hos de andre EU-lande?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Nej, vi deponerer ikke vores handlefrihed hos andre EU-lande. Vi deltager, og det håber jeg også regeringen gør, aktivt i den diskussion, der er om en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo. Hvad det er for nogle betingelser og kriterier, der skal opfyldes, før man kan gå ind på den diskussion, er meget vigtigt for os.

I den diskussion blandt EU-landene, som foregår i øjeblikket, er det jo ikke nogen hemmelighed, at der er forskel på landenes holdninger til spørgsmålet. Der mener jeg, at Danmark bør tilhøre den del af EU, som har nogle klare krav til og forventninger om fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Det er det, vi skal signalere i vores udenrigspolitik.

Der må jeg ærligt tilstå, at det ikke var det indtryk, jeg og mange andre stod tilbage med efter den udmelding, der kom i Kina fra statsministerens side. Det er det, som jeg har kritiseret, og den kritik holder jeg fast ved, men det betyder ikke, at vi ikke skal gøre alt for at opnå en fælles holdning i EU – det mener jeg er afgørende – og forhåbentlig en holdning, der gør, at vi kan skærpe kravene i forhold til demokrati og menneskerettigheder.

Kl. 18.25

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

I Politiken den 26. februar 2004 udtalte hr. Jeppe Kofod: »Vi har klart sagt til regeringen, at vi er meget skeptiske«, siger udenrigsordfører Jeppe Kofod – og det er i forbindelse med våbenembargoen, at det er citeret her. »Hvis det overhovedet skal komme på tale, skal der stilles en række betingelser til Kina om bl.a. forbedringer af menneskerettighederne.«

Når man sammenholder den udtalelse med den udtalelse, som hr. Jeppe Kofod kom med til Information den 30. januar, hvor hr. Jeppe Kofod sagde: »Hvis 14 ud af 15 lande ønsker at ophæve embargoen, må Danmark følge flertallet. Det vigtigste er, at Kina og EU når til enighed om at føre en kritisk dialog« – så er der en himmelvid forskel.

Derfor skal jeg spørge hr. Jeppe Kofod: Hvad er det, Socialdemokraterne mener? Ønsker man reelle fremskridt på menneskerettighedsområdet, eller, hvis 14 ud af 15 lande alligevel vil ophæve våbenembargoen, er man så ligeglad med, hvilke fremskridt der opnås på menneskerettighedsområdet?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Tak for spørgsmålet. Jeg kan svare bekræftende. Ja, vi ønsker fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Det gør vi ligesom mange andre EU-lande, og jeg håber sådan set også, det vil fremgå af debatten, der kommer i EU-kredsen, at der er mange lande, der er optaget af de her spørgsmål, og det håber jeg også at den danske regering er optaget af.

Det er også derfor, at når hr. Peter Skaarup citerer, hvad der er blevet sagt i Information den 30. januar, så kan jeg bekræfte, at det er rigtigt. Selvfølgelig er det sådan, at vi skal finde en holdning i EU-kredsen.

Jeg holder mig til det, som også udenrigsministeren sagde på nævnsmøder efterfølgende. Jeg kan sige, at det, han sagde efterfølgende til offentligheden, som er gengivet i det Ritzautegram, som jeg citerede før, hvor udenrigsministeren er meget forbeholden, er, at sådan som tonen er nu, kan vi ikke bidrage til det, nemlig en ophævelse af EU's våbenembargo. Han understreger, at regeringen er utilfreds med det kinesiske styres opførsel i menneskerettighedsspørgsmål. Det er jeg fuldstændig enig med udenrigsministeren i.

Derfor er det vigtigt at fokusere på det, og derfor er det vigtigt at støtte udenrigsministeren i den debat, der er i EU-kredsen om det her spørgsmål, hvor jeg håber, vi når frem til en enighed om, hvordan man skal håndtere EU's våbenembargo.

Men vi stiller klare krav om fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Det håber jeg da også regeringen gør. Det er i hvert fald det indtryk, jeg får, både når jeg lytter til, hvad udenrigsministeren siger offentligt, og hvad der bliver sagt her i salen fra statsministerens side.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Hr. Jeppe Kofod lægger i svaret meget vægt på, at det er vigtigt at støtte udenrigsministeren i de bestræbelser, der er nu, men vil den bedste støtte, vi kunne give de synspunkter, som hr. Jeppe Kofod vel nærmest gerne vil have, Danmark har, nemlig at man skal bevare våbenembargoen, ikke være, hvis Folketinget meget klart tog afstand fra at lempe våbenembargoen på nuværende tidspunkt? Og den bedste måde at tage afstand fra det synspunkt på er vel ved at have støttet det forslag til vedtagelse, som er fremsat

af SF, Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne, som så kunne få flertal.

Det flertal ville betyde, at regeringen i EU-regi ville være pålagt at arbejde for tre meget markante ting over for Kina, nemlig at Kina indstiller sin truende adfærd over for Taiwan, viste løsninger for den problematiske situation i Tibet, og også sikrede foreningsfriheden i Kina, noget som de fleste kinesere ville være utrolig glade for skete, men hvor problemet altså er, at Socialdemokraterne faktisk er med til med deres holdning her i Folketinget at blokere for, at den ordentlige, kritiske dialog med Kina kommer i gang.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil gerne afvise, at vi skulle blokere for en ordentlig, kritisk dialog med Kina. Tværtimod er vi stærke tilhængere af en kritisk dialog med Kina, og som det også står i forslaget til vedtagelse, så knytter vi dialogen og samarbejdet om fremskridt på menneskerettighedsområdet sammen med en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo. Det er meget vigtigt at understrege.

Jeg hørte også hr. Peter Skaarup tidligere i debatten nævne, at man godt kunne overveje måske at ophæve våbenembargoen, hvis der kom nogle klare fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Det var det, hr. Peter Skaarup nævnte tidligere i debatten. Så hvis man har den holdning, som hr. Peter Skaarup udtrykte tidligere, så bør man også kunne støtte det forslag til vedtagelse, der ligger.

Jeg vil gerne understrege, at det er vigtigt for os, at vi finder en fælles EU-holdning til det her. Det er den bedste måde at påvirke det kinesiske styre på. Vi har et godt og tæt samarbejde med Kina, og det er vigtigt, at vi også får et godt og tæt samarbejde på demokrati- og menneskerettighedsområdet om fremskridt. Det er det, der er mit ærinde, og der tror jeg altså, at det bedst lader sig gøre i tæt EU-koordination og med en fælles og stærk EU-holdning.

Kl. 18.30

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så går vi over til hr. Peter Skaarup som ordfører.

Peter Skaarup (DF):

Siden jeg blev medlem af Folketinget i 1998, har en af de sværeste ting at forstå i Folketingets arbejde været den accept af Kinas brud på almin-

delig lov og ret over for Kinas egen befolkning. Og en af de ting, man kan undre sig over, er så, at man den dag i dag, når vi har en debat om våbenembargo og Kinas politik, i den grad ikke vælger at tage et ansvar fra Folketingets side.

Vi kan konstatere, at der er tale om, at kineserne hvert eneste år henretter 10.000 mennesker eller flere for stort set småforbrydelser. Det er tale om, at tibetanerne udsættes for den ene krænkelser efter den anden. Der er tale om, at tibetanerne udsættes for massefængslinger, systematisk brug af tortur, og at buddhistiske munke og nonner udvises fra klostre. Der er kinesiske militærlejre i ethvert hjørne af Tibet. Hovedstaden i Tibet er omringet af store militærlejre foruden lejre for det kinesiske militærpoliti.

Det er sådanne tilstande, vi er med til at acceptere, hvis vi ikke påtaler, hvad det er, der foregår i Kina.

Human Rights Watch og Amnesty International har gentagne gange – og de har for nylig gjort det igen – påtalt, hvor galt det står til med almindelig lov og ret for den kinesiske befolkning.

Hvad angår Taiwan, naboen, som man i øvrigt begynder at have handelssamkvem med i stigende omfang, er man også hårde og ubønhørlige imod dem i de kinesiske krænkelser. Kineserne forbeholder sig ret til, som de siger, at bruge militær magt, hvis ikke taiwanesiske indretter sig på det, som kineserne gerne vil have. Og det betyder, at hvis man ikke ethundrede procent accepterer, at det er Kina og Fastlandskina, Kommunistkina, der bestemmer, så vil man bruge militær magt i en given situation.

Det er selvfølgelig helt utilfredsstillende, at vi i nutidens samfund skal acceptere sådan nogle barbariske metoder over for andre lande. Det er også klart, at man bør lægge sig på sinde fra regeringens side meget kontant over for de andre EU-lande at påpege, at skal man på noget tidspunkt nogen sinde give mulighed for, at der kan eksporteres våben til Kina, så skal der være nogle klare indrømmelser på de områder, som vi taler om her.

Det, der så har været lidt bedrøveligt for debatten, når vi skal se fremad, har været, at Socialdemokraterne har holdt en meget høj profil, kan man godt sige, efter statsministerens besøg i Kina. Man har set på med alvor, at statsministeren i for høj grad i sin retorik har givet kineserne ret og ikke har taget de rigtige forbehold, når det gælder spørgsmålet omkring våbenembargo.

Men Socialdemokraterne har ikke villet tage imod de gode tilbud, der har ligget fra mange partier her i Folketinget, nemlig fra SF, Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne, som meget klart har sagt, hvad det er, man skal forlange af kineserne, hvis man på noget tidspunkt skal ophæve den våbenembargo.

I det forslag til vedtagelse, der er lagt frem, siger man, at kineserne jo skal indstille deres truende adfærd over for Taiwan. Man skal vise reel vilje til at finde en forhandlet løsning for Tibet, og man skal forbedre menneskerettighedssituationen i Kina, først og fremmest hvad angår tortur og henrettelser, ytringsfrihed og sikring af foreningsfrihed.

Det er altså på alle de punkter meget klart, meget kontant og vel i virkeligheden ikke særlig meget at forlange af et land i verden i dag, at det accepterer, at det kunne være betingelserne for, at det på et tidspunkt igen kunne få lov til at importere våben.

Men alligevel er man altså indstillet på at acceptere alle de krænkelser, som jeg har været inde på her, og man udelukker ikke, at hvis de andre lande vil, jamen så bliver vi måske også nødt til at lempe den våbenembargo. Det er dog en slap holdning at have til de ting, hvis man giver los over for et godt nok stort land med en stor befolkning, men som ikke indordner sig under de krav, som stilles til det land.

Kl. 18.35

Spørgsmålet er så, hvad det egentlig er, der ligger bag, for noget må der vel ligge bag, hvis man accepterer sådanne krænkelser af tibetanerne, af Taiwan, som Kina udsætter dem for. Spørgsmålet er, om der ligger ussel mammon, franske jagerfly eller andet bag en sådan beslutning. Man kunne få en fornemmelse af, at der er lande i EU, der med en stor våbenproduktion og våbeneksport har i sinde at eksportere for mange penge til et stort land som Kina, som måske på et tidspunkt og måske allerede nu har brug for våben. Det er desværre den ubønhørlige sandhed, at det er det, der kan ligge bag.

Der må jeg sige, at vi fra Dansk Folkepartis side tager afstand fra, at det er ussel mammon og EU, der skal dirigere, hvad vi har af holdninger over for Kommunistkina, et af de få kommunistiske styre, der overhovedet er tilbage i verden.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er det næste ordfører.

Gitte Seeberg (KF):

Våbenembargoen mod Kina blev indført af EU-landene efter begivenhederne på Den Himmelske Freds Plads i foråret 1989. Som det også er fremgået af statsministerens redegørelse, er forholdet mellem EU og Kina senere søgt normaliseret med hensyn til våbenembargoens sidste rest i forhold til en fuldstændig normalisering EU og Kina imellem.

Menneskerettighedssituationen lader fortsat meget tilbage at ønske. Men når det er sagt, er der også sket forbedringer. Bl.a. har Folkekongressen netop vedtaget en række forfatningsændringer, hvor bl.a. menneskerettighederne nu nævnes for første gang i forfatningen.

Men fine ord alene gør det selvfølgelig ikke. Kinesernes udbredte brug af dødsstraf, anvendelse af tortur, genopdragelseslejre, undertrykkelse af befolkningen i Tibet og Shenyang er naturligvis bekymrende og uacceptabelt.

Men det er vores og de andre EU-landes opfattelse, at en menneskerettighedsdialog med Kina trods alt er et nyttigt redskab til at påvirke kineserne i en positiv retning. Vi lægger naturligvis meget vægt på, at Kina fortsat viser interesse for at gøre mere på menneskerettighedsområdet. Det er indlysende.

Med hensyn til salg af våben til Kina vil Kina i fremtiden blive omfattet af EU-landenes fælles adfærdskodeks, som blev indført af EU-landene i 1998, og såfremt EU-landene senere på året beslutter sig for at ophæve embargoen, vil det være disse regler, som i fremtiden vil finde anvendelse, sådan som statsministeren redegjorde for.

Vi mener naturligvis, at hvis der sker en ophevelse af våbenembargoen, skal det gå hånd i hånd med en forbedring af menneskerettighedssituationen i Kina, og det arbejder vi også for, Danmark i øvrigt på det bilaterale område, idet vi jo har projekter i Kina med henblik på fremme af menneskerettigheder.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi selvfølgelig støtter det forslag til vedtagelse, som vi selv er medforlagsstillere til.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Det ser ikke ud til, at der er flere ordførere i salen. Nå, så er næste ordfører hr. Niels Helveg Petersen. Værsgo.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg beklager, at jeg var uopmærksom et øjeblik.

Den kinesiske økonomi er som bekendt i voldsom udvikling. Kinas økonomi er i hvert fald i de østlige egne en vulkan i udbrud. Kina har siden 1978 haft en økonomisk vækst på 9 pct. om året. Det betyder, at det anslås, at 300-400 mio. kinesere er løftet ud af fattigdom. Det er, når man ser på det udviklingspolitiske, en fantastisk bedrift.

Der er også sket fremskridt på menneskerettighedsområdet. Kineserne har jo bl.a. været med til at vedtage menneskerettighedserklæringen af 1993 i Wien og accepterer jo derfor også fuldstændig selvfølgelig, at menneskerettigheder er en del af dialogen mellem EU og Kina og EU's medlemslande og Kina.

Kl. 18.40

Derudover har en lang række lande – jo også Danmark ved Det Danske Center for Menneskerettigheder – etableret samarbejde med Kina på menneskerettighedsområdet. Det retlige område tiltrækker sig jo en særlig opmærksomhed i forhold til Kina, for i Kina har der aldrig været regeret ved lov. I Danmark har vi siden Jyske Lov haft det sådan, at overskriften var «Med lov skal land bygges», men det har ikke været en kinesisk skik. De har haft mandarinstyre, og mandarinerne var på en gang dommere og skatteopkrævere og ordensmagt og militærmagt, al magt samlet et sted.

Når det var gode mandariner kunne det være taleligt, når de var dårlige eller onde, var systemet ulideligt. Derfor tager det selvfølgelig også lang tid at opbygge et retssystem i Kina. Kina har meget langt at gå. Men for nu at tale lidt kinesisk, kan man jo med Mao sige, at enhver rejse begynder med det første skridt, og Kina har for længst taget de første skridt også på det retlige område. Men de har også langt at gå, og igen for at tale lidt kinesisk, så er det den lange march.

Der er brug for fremskridt i Kina og også brug for kritisk dialog ud over det politiske og økonomiske samarbejde. Vi skal i Danmark og EU i forhold til Kina gå på to ben, vi skal samarbejde, og vi skal have en kritisk dialog.

Hvad våbenembargo angår, er der et arbejde i gang inden for EU, intet er afgjort, diskussionen foregår, og vi skal selvfølgelig benytte alle muligheder, også diskussionen om våbenembargo, til at fremme dialogen om menneskerettigheder og fremskridt på menneskerettighedernes område. Det synes jeg ligger soleklart, og det må også være regeringens opgave inden for EU at arbejde for, at skal der være tale om ophevelse af vå-

benembargoen, skal man bruge lejligheden til at fremme menneskerettighederne.

Nogle siger, at nu skal vi blokere i EU. Jeg har lagt mærke til, at det er alle dem, der i øvrigt er optaget af at bevare de danske forsvarsforbehold inden for EU, og derfor vil jeg godt sige sådan lidt stiltfærdigt til modstanderne, at hvis modstanderne ønsker, at Danmark skal spille en større rolle i sager, der vedrører våben og forsvarssamarbejde, ja, så er det vigtigste at ophæve vores forbehold. Jeg tror nemlig oprigtigt talt ikke, at det gør så forfærdelig stort indtryk på de andre, at netop Danmark med sit forsvarsforbehold skulle være det land, der blokerede for en ophævelse af våbenembargoen, hvis alle de andre ønskede det. Men det er selvfølgelig en helt anden diskussion.

Men mit syn er, at jeg har svært ved at se, at Danmark med troværdighed kan være det eneste land, der blokerer for en ophævelse af våbenembargoen – selvfølgelig kædet sammen med fremskridt på menneskerettighedsområdet.

Jeg vil gerne sige tak til statsministeren for en, synes jeg, virkelig god tale om forholdet til Kina, som jeg helt kan godkende.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg skal lige være helt sikker på, hvad hr. Niels Helveg Petersen mener, når hr. Niels Helveg Petersen taler om forsvarsforbeholdet. Det, der er interessant set med Dansk Folkepartis øjne i forbindelse med denne her sag, og det er hr. Niels Helveg Petersen vel også enig i, er vel, at Danmark faktisk med vores stilling i EU, altså vores medlemskab, kan blokere for en ophævelse af våbenembargoen, hvis vi vil. Kan hr. Niels Helveg Petersen ikke bekræfte, at det kan vi, uanset om vi har forbehold på det ene eller det andet eller det tredje område? Det vedkommer sådan set ikke den sag.

Udenrigspolitikken, forholdet til Kina i det her tilfælde, er et område, hvor vi har muligheden for at blokere, hvis vi vil. Kan hr. Niels Helveg Petersen ikke bekræfte det? Det er derfor, vi gør en forskel, hvis man i Folketinget vedtog noget markant på området.

Kl. 18.45

Et andet spørgsmål, jeg godt vil stille hr. Niels Helveg Petersen som medforslagsstiller på forslaget til vedtagelse fra flertallets side, er om det, der står at læse i femte linje, og jeg kan lige læse det hele op: »Folketinget konstaterer, at de politiske, økonomiske og handelsmæssige bånd skal

styrkes, samtidig med at dialogen og samarbejdet om fremskridt på menneskerettighedsområdet udbygges, herunder i en eventuel sammenhæng med en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo.«

Howdan tolker hr. Niels Helveg Petersen ordene en eventuel sammenhæng i forbindelse med en eventuel ophævelse? Ligger der noget i ordet eventuel, skal vi læse noget af det ord, eller betyder det rent faktisk, at der vil være en sammenhæng mellem menneskerettighedssituationen og ophævelse af en våbenembargo?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Juridisk set, ja, det er en beslutning, der kræver enstemmighed. Og hvad eventuel betyder? Ja, jeg vil gerne sige, at vi ikke forventer, at de, der har skrevet dette, får Nobelprisen i litteratur, men jeg læser det sådan, at hvis det kommer på tale at ophæve våbenembargoen, så skal vi benytte lejligheden til at fremme arbejdet for menneskerettighederne i Kina.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det sidste kan der jo ligge meget i. Jeg er enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at Nobels pris i litteratur ikke gives for denne her udgave af et forslag til vedtagelse. Men uanset det, kan vi så ikke komme det lidt nærmere? Kan Det Radikale Venstre ikke give tilsagn om, at der skal være nogle reelle fremskridt, det skal ikke bare være en diskussion eller en sammenhæng, men det skal være reelle fremskridt, der er tale om i menneskerettighedssituationen i Kina og herunder forholdet til tibetanerne, som kan få betydning for en eventuel ophævelse af våbenembargoen?

Er det ikke nødvendigt, at der er en reel sammenhæng og ikke bare noget med eventuelt to gange i træk?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil sige, at det forslag til vedtagelse, som bl.a. hr. Peter Skaarup har været med til at fremsætte, efter min mening er alt for firkantet formuleret og ville ikke være et godt arbejdsgrundlag for fremme af menneskerettighederne i forhold Kina.

Så jeg tror ikke, man kan formulere det mere præcist end at sige, at vi ved ophævelse af våbenembargoen skal benytte mulighederne for også her at gøre fremskridt på menneskerettig-

hedsområdet. Det er en lejlighed, der byder sig, og den skal man benytte.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det var en meget maoistisk tale, den tidligere udenrigsminister holdt. Jeg ved ikke, om den tidligere udenrigsminister er den sidste maoist her i Folketinget. Det var ikke bare alle Maocisterne, det var også den maoistiske analyse af verden, nemlig behovet for at styrke EU som en konkurrent til de øvrige stormagter. Dengang var det USA og Sovjetunionen. Men det var meget maoistisk, det, hr. Niels Helveg Petersen sagde.

Men nok om det. Jeg er uenig i, at det her stykke papir ikke fortjener Nobels litteraturpris, for det synes jeg egentlig at det gør. Det er jo fremragende, det er konceptkunst, det er fremragende formulering, ikke? Fuldstændig uforståeligt, og man kan fortolke det på hvilken som helst måde, man vil. Der skal ros til de medarbejdere, der har været i gang med skrivemaskinen, der har helt sikkert skulle gøres flere forsøg.

Blot et enkelt spørgsmål til afklaring af hr. Helveg Petersens opfattelse. Kan hr. Helveg Petersen forestille sig den situation, hvor Danmark alene stemmer nej eller går imod en ophævelse af EU's våbenembargo mod Kina, mens det bliver accepteret af alle andre lande?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Det kan vi selvfølgelig juridisk gøre. Jeg tvivler på, at det ville være klogt at gøre, og at det ville fremme de målsætninger, vi i øvrigt har i forhold til Kina.

Jeg tror, at det vil være vigtigt, at EU som sådan og ikke enkeltlande arbejder med denne sag og benytter en eventuel ophævelse af våbenembargoen til at fremtvinge yderligere indrømmelser på menneskerettighedsområdet.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det vil sige, at hr. Niels Helveg Petersen jo i virkeligheden er enig i det, statsministeren tidligere har givet udtryk for, og som vi også hørte før at hr. Jeppe Kofod har givet udtryk for, nemlig at såfremt alle andre lande ønsker våbenembargoen ophævet, så støtter Danmark det, uanset om der er kommet noget på menneskerettighederne

eller ej, for man kan ikke forestille sig den situation, hvor Danmark alene blokerer for det.

Kl. 18.50

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Nu er der jo i EU meget forskellige vurderinger af dette her. Jeg ved, at Europa-Parlamentet har indtaget stærke standpunkter og helt vendt sig imod ophævelsen. Det er ikke nogen ligetil sag internt for alle øvrige end Danmark at blive enige om ophævelsen af våbenembargoen.

Danmark skal selvfølgelig indgå i dialogen, men jeg synes, Danmark skal lægge sin vægt der, hvor vi kan få mest muligt ud af det – fremskridt på menneskerettighedsområdet, hvis der bliver tale om enighed blandt alle de andre.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er det næste ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

Der er nu etableret et pres, det kan man helt tydeligt mærke, for at ophæve våbenembargoen mod Kina, og statsministeren har i den forbindelse ikke været sen til at erklære, at Danmark ikke vil modsætte sig en sådan ophævelse af embargoen, hvis der alligevel er flertal for den. Og vi kan jo høre, at det jo reelt er den samme holdning, som Socialdemokraterne har, det er den samme holdning, De Radikale har. Det er jo en interessant måde at drive politik på.

Det er meget tankevækkende, når man hører de samme partier gå ud i valgkamp her op til EU-valget og forklare om al den indflydelse, de vil kæmpe for at Danmark får. Samtidig meddeler de så, at hvis de andre bliver enige om et eller andet, så vil Danmark alligevel ikke indtage nogen anden holdning.

Efterfølgende ser vi en stor, bred enighed om nødvendigheden af at stille krav, hvis embargoen skal ophæves, og det er jo derfor, vi har rejst denne her forespørgsel.

Det franske forslag oses efter vores opfattelse langt væk af økonomiske interesser, alle vil være gode venner med Kina, og det er, som vi også har hørt her fra forskellige, fordi Kina er det her vækstlokomotiv.

Når det skal undersøges, hvilken mening det giver at ophæve våbenembargoen, så synes jeg, at det første logiske skridt er at kigge på forudsætningerne for, at den overhovedet blev indført.

I vedtagelsen i EU's Ministerråd fra den 26.-27. juni 1989 kræves det bl.a. af Kina, at henrettelserne og undertrykkelsen af dem, der kræver deres demokratiske rettigheder, indstilles, og at de kinesiske myndigheder respekterer menneskerettighederne og tager højde for de håb om frihed og demokrati, som befolkningen nærer. Det er relativt brede formuleringer, men det er jo også umisforståelige formuleringer. Der kræves markante forbedringer af menneskerettighedssituationen.

Derfor er det næste spørgsmål, om der er markante forbedringer at spore, og efter vores opfattelse er svaret, hvis vi kigger på den aktuelle situation, nej. Der har været nævnt rapporterne fra den amerikanske organisation Human Rights Watch. Deres årsrapport om Kina indledes bl.a. med ordene: Den generelle menneskerettighedssituation er uforandret og endda forværret i nogle henseender – altså samlet set en forværring.

Og et hurtigt overblik giver et nedslående billede: Grov undertrykkelse og systematiske menneskerettighedskrænkelser i Shenyang og Tibet, overgreb på og fængsling af politiske og religiøse dissidenter, store begrænsninger af ytringsfriheden, tvangsforflyttelser i massevis – tvangsforflyttelser er noget, der sjældent omtales, men det er jo et fantastisk indgreb, at man tvangsforflytter folk, bl.a. for at give Kina et pænt ansigt under OL i Beijing – forbud mod uafhængige fagforeninger og overgreb på fagforeningsaktivister, noget, som forskellige vestlige firmaer jo accepterer, fordi det jo betyder billig arbejdskraft.

Hertil skal så lægges oplysninger fra bl.a. Amnesty International om henrettelser i Kina. Det tal, der er oplyst, er 10.000 om året; det er det, man mener der er fuldstændig sikkerhed for. Det er mig bekendt mere, end der henrettes i samtlige andre lande i verden. Man kunne fortsætte. Hvad med f.eks. de 250.000 personer i arbejdslejre, der er nævnt i en amerikansk rapport for nylig?

For Danmark synes jeg også det er interessant, at Kina gentagne gange har truet Taiwan, og at undertrykkelsen og besættelsen i Tibet fortsætter. Der har vi den holdning, at et sådant land skal Danmark ikke acceptere at der bliver solgt våben til, og der, hvor vi har indflydelse på at forhindre, at der bliver solgt våben til det, skal vi selvfølgelig bruge den indflydelse, det være sig i selve Danmark, det være sig i EU, det være sig i FN, det være sig hvor som helst.

Der kan udvikles mange teser om, at en ophævelse af embargoen alligevel ikke vil føre til en massiv europæisk våbeneksport, det var udenrigsministeren eller statsministeren inde på. Nogle vil mene, at EU's adfærdskodeks vil træde i stedet, men andre, at det kan den nationale lovgivning klare.

Men sagen er jo, at ingen af de her ting holder vand. Kodekset kan ikke erstatte en våbenembargo. Vi ved helt sikkert, at i det øjeblik våbenembargoen er ophævet, vil der fra fransk side blive eksporteret våben, og så kan det godt være, at man en gang om året kan holde et eller andet møde i Bruxelles eller et andet sted, hvor man vil sige, at det synes man ikke var klogt, men realiteten vil være, at våbenembargoen vil være væk, våbeneksporten vil foregå.

Kl. 18.55

Uanset hvordan man vender og drejer det, kan det ikke – heller ikke efter vores opfattelse – udgøre et argument for ophævelse af våbenembargoen. Embargoen har haft betydning i Kina, og den står som et symbol på, at EU har en anelse – ikke mere, men en anelse – kritisk distance til det kinesiske styre. Det er ikke meget, EU udtrykker kritisk om Kina. Vi skal have opklaret, hvor meget i Kina, man har kritiseret fra EU's side i forbindelse med den igangværende session i Menneskerettighedskommissionen. Vi skal have undersøgt, hvordan EU stiller sig til spørgsmålet om den amerikanske resolution, som skulle have været lagt frem. Det kan vi eventuelt høre fra ministeren.

Derfor er der heller ikke nogen grund til at ophæve denne her våbenembargo, men tværtimod stille det klart op, at den skal være i kraft, så længe Kina ikke præsterer massive fremskridt på menneskerettighedsområdet.

Til sidst skal jeg bare hilse fra hr. Jann Sjursen, som desværre ikke havde mulighed for at være til stede på nuværende tidspunkt, og sige, at Kristendemokraterne naturligvis støtter det forslag til vedtagelse, som de selv har været med til at fremsætte.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen): Jeg føler ikke trang til her ved afslutningen af debatten at komme med nogen længere svartale, for jeg synes, vi har haft en meget, meget fredssommelig debat, ikke mindst i lyset af den forfærdelige opstandelse, der var, da jeg under mit besøg i Kina havde kommenteret de drøftelser, der finder sted i EU-kredsen om en mulig ophævelse af våbenembargoen. Jeg tror, jeg kan sige,

at det gør mig så meget ekstra glad at se, at et bredt flertal står bag den vedtagelse, som hr. Troels Lund Poulsen fremsatte på en række partiers vegne.

Jeg føler trang til foruden regeringspartierne også at takke hr. Niels Helveg Petersen og hr. Jeppe Kofod for at stå bag denne vedtagelse, så meget mere som den fuldstændig afspejler det, jeg sagde i Kina. Jeg er selvfølgelig meget glad for, at det på den måde bliver afspejlet i en vedtagelse med et så bredt flertal.

Jeg synes også, det er vigtigt, at der netop står et bredt flertal bag den danske kinapolitik, som jo har ligget fast igennem mange år.

Jeg tror, vi kunne have undgået meget af det her, hvis ikke det var, fordi hr. Jeppe Kofod var kommet til at skabe forvirring om den socialdemokratiske linje. For det, jeg sagde i Kina, var fuldstændig, hvad regeringen havde forelagt i Det Udenrigspolitiske Nævn og fået tilslutning til. Det kunne man også have forvissat sig om, hvis man havde gjort sig den ulejlighed at se og høre, hvad jeg rent faktisk sagde i Kina. Men det er glimrende nu at få det udtrykt i en vedtagelse, bag hvilken der står et så bredt flertal, herunder også hr. Jeppe Kofod.

Når jeg alligevel tager ordet, er det, fordi hr. Jeppe Kofod nogle gange har taget udenrigsministeren til indtægt for et synspunkt, som ikke er ganske dækkende. Hr. Jeppe Kofod forsøgte at fremstille nogle udtalelser, som udenrigsministeren var kommet med efter nævns mødet den 29. januar, som om udenrigsministeren dér udtrykte en generel utilfredshed med situationen i Kina. Det, udenrigsministeren specifikt udtalte sig om, var den aktuelle situation i Taiwanstrædet og spændingerne mellem Kina og Taiwan. Og det er klart, at det også hele tiden for regeringen har spillet en meget central rolle. Hvordan ville den situation udvikle sig, ikke mindst i lyset af det valg og de folkeafstemninger, der skulle finde sted på Taiwan? Og det var det, udenrigsministeren sigtede til.

Så jeg synes, vi har haft en udmærket debat med et udmærket resultat, hvor vi har fået bekræftet, at der står et meget bredt flertal bag den kinapolitik, som regeringen har præsenteret, og som jeg også præsenterede under mine møder i Kina.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg skal blot beklage, at statsministeren ikke kan følge, at det at komme med den melding på den

måde, som han gjorde det på i Kina, måske ikke var det bedste sted, det bedste tidspunkt og den bedste sammenhæng – altså hvor man giver udtryk for, at man er parat til at ophæve EU's våbenembargo uden eksplicit at knytte det sammen med fremskridt på demokrati- og menneskerettighedsområdet.

Hvis man ser på vedtagelsen, står der jo først, at der er nogle ting, der skal være indfriet, fremskridt for demokrati og menneskerettigheder, før man diskuterer denne her eventuelle – eventuelle – ophævelse af EU's våbenembargo.

Kl. 19.00

Sådan som jeg erindrer statsministerens udtalelse, som den er gengivet i pressen, så var det ikke det, som statsministeren sagde. Statsministeren sagde, at man var parat til fra dansk side at overveje en ophævelse af våbenembargoen. Det var sådan noget i den stil, der blev formuleret, men statsministeren kan jo korrigere mig, hvis det er forkert.

Så vil jeg bare understrege, at det, som udenrigsministeren udtalte til pressen, ikke kun var spørgsmålet om spændingen i forhold til Taiwanstrædet, det var også den generelle menneskerettighedssituation, og jeg vil gerne levere det ritzautelegram, hvoraf det fremgår, til statsministeren, så man kan se det sort på hvidt, for det er et faktum, og det var efter nævns mødet den 29. januar i år.

(Kort bemærkning).

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Lad mig gentage, at det, jeg sagde offentligt, og i øvrigt også på møder med kinesiske ledere, om våbenembargoen, svarer fuldstændig og nøjagtigt til, hvad regeringen havde forelagt i Det Udenrigspolitiske Nævn.

Hvis hr. Jeppe Kofod havde gjort sig den ulejlighed rent faktisk at sætte sig ind i, hvad jeg havde sagt, i stedet for at basere sig på mere eller mindre skæve referater af, hvad jeg havde sagt, så kunne hr. Jeppe Kofod have undgået at komme i den pinlige situation, at han løb fra, hvad han havde sagt til Information, citeret den 30. januar, og det var, hvad han sagde efter mødet i Det Udenrigspolitiske Nævn den 29. januar. Da sagde hr. Jeppe Kofod: Hvis 14 ud af 15 lande ønsker at ophæve embargoen, må Danmark følge flertallet. Det er fuldstændig uden forbehold, det er fuldstændig uden betingelser.

I forhold til det, hr. Jeppe Kofod dér er citeret for, så har jeg jo virkelig været en hardliner, en strammer, i forhold til Kina, for jeg gjorde det

ikke betingelsesløst, jeg stillede betingelser op om, at det selvfølgelig skulle ses i lyset af fremskridt på menneskerettighedsområdet, men det gjorde hr. Jeppe Kofod ikke. Han ville bare have, at vi skulle lægge os ned og sige, at hvis der var 14, der ønskede at ophæve embargoen, så måtte Danmark følge flertallet.

(Kort bemærkning):

Jeppe Kofod (S):

Jeg synes, det er lidt kedeligt, at statsministeren på den måde forsøger at polemisere debatten.

Jeg holdt mig til det, som udenrigsministeren kom med til pressen efter det nævnsmøde, vi havde den 29. januar. Jeg er godt klar over, at statsministeren, så vidt jeg erindrer, ikke var til stede på nævnsmødet og heller ikke var til stede bagefter, hvor de ting blev sagt, men jeg leverer gerne dokumentation for, at det ikke kun var spændingen om strædet, som udenrigsministeren omtalte, men også den generelle menneskerettighedssituation, som man ifølge udenrigsministeren ikke fandt var god nok.

Jeg citerede tidligere fra talerstolen, at udenrigsministeren nævnte, at som situationen lå nu, var man ikke begejstret for en ophævelse af EU's våbenembargo. Det var meget, meget forbeholdent, og det stod altså i skærende modsætning til den udmelding, statsministeren kom med i Kina under et erhvervsdelegationsbesøg.

Det er et faktum, det kan man ikke benægte i denne her sag. Jeg ved godt, at statsministeren prøver at polemisere det som sædvanlig, men jeg synes, det er ærgerligt, for statsministeren burde mere end mange andre vide, hvor vigtigt det er med de korrekte signaler på de korrekte tidspunkter, især hvad angår udenrigspolitik, og der var det altså efter min opfattelse et forkert signal, man sendte på det tidspunkt, hvor statsministeren var i Kina.

(Kort bemærkning):

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Polemikken står hr. Jeppe Kofod alene for og har gjort det hele dagen.

Jeg holdt en tale ved indledningen her, der var bred i sit sigte, som repræsenterede det, som er bredden i dansk kinapolitik, og som et bredt flertal står bag ved, men polemikken har hr. Jeppe Kofod stået for under hele debatten. Der må hr. Jeppe Kofod have mig undskyldt, men når hr. Jeppe Kofod har fået mange knubbede ord i dag, bl.a. fra venstrefløjen, så er han jo selv ude om det, fordi han her præsenterede en stærkt

polemisk tale mod regeringen, mod mig, men står bag en vedtagelse, som et bredt flertal af Folketinget heldigvis står bag ved. Der må hr. Jeppe Kofod efterhånden lære, at der skal være sammenhæng i, hvad man står og siger her fra talerstolen, og hvad man så stemmer bagefter. Man kan ikke først stå og polemisere imod regeringen, som man laver fælles vedtagelser med, og så tro, at man kan slippe godt fra det bagefter. Det må hr. Jeppe Kofod efterhånden lære.

(Kort bemærkning):

Peter Skaarup (DF):

Nu skal jeg ikke blande mig meget i den debat, der er her mellem hr. Jeppe Kofod og statsministeren, men jeg må indrømme, at vi var overraskede, positivt overraskede, efter statsministerens besøg over, at hr. Jeppe Kofod meldte ud, som han gjorde, for det var overraskende i forhold til Socialdemokratiets melding hidtil i den her sag.

Når det så er sagt, vil jeg gå videre til et par andre spørgsmål. Det er i forhold til den vedtagelse, som vi jo rent faktisk diskuterer i dag, og der er der i regeringspartiernes vedtagelse sammen med Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre en sætning, som jeg godt ville bede statsministeren forklare hvad der sådan mere præcis menes med. Hvad er det, man har i tanker, og hvad er det, man vil opnå?

KI, 19.05

Der står nemlig: »Folketinget konstaterer, at de politiske, økonomiske og handelsmæssige bånd skal styrkes, samtidig med at dialogen og samarbejdet om fremskridt på menneskerettighedsområdet udbygges, herunder i en eventuel sammenhæng med en eventuel ophævelse af EU's våbenembargo.«

»En eventuel sammenhæng«, hvad ligger der i det? Ligger der noget konkret om, at man vil kræve nogle indrømmelser, og hvad er det så for nogle indrømmelser i forhold til menneskerettighedssituationen? Eller er det virkelig »eventuel«, der menes?

(Kort bemærkning):

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det, der står her, er meget klart, at hvis det spørgsmål kommer op om ophævelse af våbenembargoen, og hvis det tegner til, at det kan der blive en EU-beslutning om, så skal vi arbejde for, at det også kan bruges som løftestang for fremskridt på menneskerettighedsområdet i Kina. Det er det, der står.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg siger tak for, at det er et konkret tilsagn om, at man vil arbejde for ændringer i politikken.

Men så må jeg spørge: Hvad er der så galt med det vedtagelsesforslag, som er fremsat af Enhedslisten, Dansk Folkeparti, SF og Kristendemokraterne, som mere præcist siger, hvad det er for nogle punkter, man skal satse på i dialogen med Kina, nemlig at den truende adfærd over for Taiwan må indstilles, at den reelle vilje til at finde løsninger for Tibet må iværksættes, samt en markant forbedring af forholdene, f.eks. omkring ytringsfrihed og foreningsfrihed?

Det var nogle konkrete punkter, og mit spørgsmål til statsministeren er altså, hvad det er for nogle konkrete punkter, regeringen forventer at opnå i den dialog, der nu skal i gang?

(Kort bemærkning).

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det er det, der nu forhandles mellem EU-landene, og der ønsker vi ikke på nuværende tidspunkt at lægge os så præcist fast, som det er angivet i det forslag til vedtagelse, som bl.a. hr. Peter Skaarup står bag ved.

Der er det vores opfattelse, at den vedtagelse, som et meget bredt flertal her står bag ved, danner et bedre udgangspunkt for de drøftelser, vi skal have i EU-kredsen.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Så er der ikke flere korte bemærkninger til statsministeren. Men så vil hr. Søren Søndergaard afslutte forespørgslen.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg tror, at statsministeren har ret i, at det har været en fredsommelig debat. Det kommer selvfølgelig an på, hvordan man fortolker det der med, om en debat er fredsommelig eller ej, men den har i hvert fald været fredsommelig i den forstand, at det, der jo lå i kortene, nemlig at regeringen kom i mindretal, ikke er sket.

Det er jo ikke, fordi Dansk Folkeparti har skiftet holdning. Det er heller ikke, fordi SF har skiftet holdning. Det er heller ikke, fordi Kristendemokraterne har skiftet holdning. Det er heller ikke, fordi Enhedslisten har skiftet holdning. Det er heller ikke, fordi Venstre har skiftet holdning. Det er heller ikke, fordi De Konservative har skiftet holdning. Det er sådan set heller ikke, fordi Det Radikale Venstre har skiftet holdning, for Det Radikale Venstre har sådan set sagt det, hr.

Niels Helveg Petersen sagde i dag; uanset at jeg er hamrende uenig i det, så har hr. Niels Helveg Petersen sådan set sagt det hele tiden. Men det er jo, fordi Socialdemokratiet har skiftet holdning.

Socialdemokratiet siger noget andet nu, end de sagde i forbindelse med nævnsmødet. Derfor står vi jo altså i den situation, at det flertal, der var for at stramme politikken op over for Kina og sende et klart signal ud i verden, ikke alene til de undertrykte i Kina, men også til undertrykte alle mulige andre steder, om, at fra dansk side accepterer vi altså ikke at sælge våben til et undertrykkende regime, den mulighed, der var for at sende det klare signal og oven i købet få indflydelse i EU – måske hr. Jeppe Kofods største chance i hvert fald i sit hidtidige politiske virke til at få indflydelse på verdenspolitikken – er forspildt.

Det kan jeg jo godt forstå at statsministeren er glad for. Jeg kan se, at statsministeren smiler stort, og det forstår jeg godt. Vi andre er selvfølgelig ikke så glade for det. Ikke for vores egen skyld, vi er fuldstændig ligeglade, vi får jo ikke noget ud af, om der er en våbenembargo eller ej mod Kina, men vi er kede af det på grund af de undertrykte i Kina, og vi er kede af det på grund af fremtiden. For hvis ikke vi gør noget for at hjælpe de undertrykte i Kina, hvis ikke vi gør noget for at sætte nogle klare grænser for diktaturet i Kina, jamen så ved vi jo, hvordan det går med diktaturer, der ikke bliver sat grænser for. Så er det, vi kommer i situationer, hvor vi skal have en ny diskussion om 10 år som den, vi har haft om Saddam Hussein tidligere i dag.

Kl. 19.10

Vi ser det på den måde, at man underlægger sig EU. Det er den ene del af det. Vi ser det på den måde, at man ikke på trods af en direkte forespørgsel fra bl.a. hr. Peter Skaarup vil svare på, hvilke konkrete krav der bliver stillet for at ophæve våbenembargoen.

Om statsministeren har glædet sig til det, vil tiden vise. Forslaget skal jo først vedtages den 13. april, så det kan være, at der er kløgtige socialdemokrater, der bruger påskeferien til at overveje, om det virkelig er så fornuftigt at stemme for det her.

Det kan jo i hvert fald være, at inden den konkrete afgørelse om tilslutning til regeringens forslag om at ophæve våbenembargoen, hvis det måtte komme, skal tages, at folk fra arbejderbevægelsen, som ikke er glade for den måde, Kina har børnearbejde på, underbetaler folk og stæk-

ker fagforeningerne på osv., har henvendt sig til hr. Jeppe Kofod eller andre i den socialdemokratiske folketingsgruppe og sagt, at det her skal man måske nok tænke over en ekstra gang.

Sker det, og det vil vi da opfordre til, står statsministeren jo altså med det problem, og det kan enhver tælle sig frem til, at der ikke er et politisk flertal i Folketinget.

Derfor må vi opfordre til, at alle, der ønsker reelle fremskridt for demokratiet i Kina, nu lægger et pres på Socialdemokratiet, lægger et pres på hr. Jeppe Kofod, sådan at den slatne holdning, som man nu giver udtryk for, bliver rettet op.

Så vil jeg til sidst sige, at jeg beklager, at statsministeren ikke kunne sige et par ord om, hvordan EU aktuelt har optrådt i Menneskerettighedskommissionens samling. Blev Kina nævnt i det indlæg EU holdt? Kritiserede man fra EU's side menneskerettighedskrænkelserne i det indlæg, der blev holdt, og hvordan stiller man sig til den amerikanske resolution? Man har holdt en generel tale om menneskerettighederne, men der er selvfølgelig mulighed for at tage situationen op i et land, som omfatter så mange mennesker, som Kina gør.

Hvis ikke statsministeren vil give et svar nu, må vi jo spørge til det. Jeg frygter, at man ikke har taget det op. Man har fundet alle mulige begrundelser for ikke at tage det op. Det vil desværre ligge fint i forlængelse af den politik, man generelt har på området, som vi i hvert fald ikke kan støtte.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jamen jeg glæder mig over den omsorg, som hr. Søren Søndergaard har for mit parti og de holdninger, vi står for.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi har fået slået fast i dag i det forslag til vedtagelse, der ligger, at der er en sammenhæng mellem fremskridt for demokrati og på menneskerettighedsområdet og en eventuel ophævelse af våbenembargoen. Det var ikke det, der fremgik lysende klart på det pressemøde, der var i Kina.

Ud over det mener jeg sådan set, at det kritiske var den timing og det signal, man kom med på det tidspunkt fra statsministerens side. Det kan jeg ikke forstå at hr. Søren Søndergaard ikke kan se er et problem.

Når det er sagt, vil jeg sige, at jeg tror, at den bedste måde at påvirke til fremskridt for demokrati og menneskerettigheder i Kina på er, at

man står sammen i EU om en dialog med Kina om de områder her. Det er langt mere effektivt med en fælles EU-holdning, hvor man står sammen i en dialog med Kina, end hvis landene render hvert sit sted hen i kinadiskussionen. Det er den holdning, jeg har. Jeg ved godt, at hr. Søren Søndergaard har en helt anden holdning, nemlig at EU-samarbejdet ikke kan bruges til noget. Men lige præcis i forhold til Kina er det helt afgørende, at vi står sammen i EU.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

For det første kan jeg ikke forstå, at hr. Jeppe Kofod siger, at vi på nogen måde skulle have udtrykt os uklart om vores vurdering af statsministerens tale i Kina. På det nævns møde, der blev holdt, var der en klar kritik bl.a. fra de partier, der står bag det her forslag til vedtagelse, hvor vi kritiserede statsministeren.

Statsministeren har jo uret, når statsministeren siger, at tingene skulle ses i en sammenhæng. Sagen var den, at statsministeren udtalte sig ualmindelig firkantet, forstået på den måde at man måtte forudse en ophævelse af våbenembargoen, og først da journalisterne fulgte op med spørgsmål, kom statsministeren ind på nogle forbehold. Det var meget uklart gjort.

Men det har jo ikke rigtigt noget med denne her sag at gøre. Hvad statsministeren har gjort i Kina er uinteressant. Det, der er det afgørende for os, er: Stiller vi nogle konkrete krav til Kina som forudsætning for at ophæve EU's våbenembargo? Vi har fra forslagsstillernes side sagt, at der skal stilles nogle konkrete krav. Regeringen og De Radikale har sagt nej; Socialdemokratiet tenderer vel nærmest til at være lidt uklare.

Så vil jeg sige, at jo, det er godt med en fælles holdning, men det afgørende er altså, hvad den fælles holdning er. Hvis den fælles holdning, der er i EU, er at undgå at kritisere Kina på en måde, som betyder noget, og så i øvrigt lade Frankrig sælge alle de Miragefly, de har lyst til, er det ikke en fælles holdning, som vi ønsker at være en del af.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Det kan godt være, at jeg har misforstået regeringen i det her spørgsmål, men det, jeg hørte fra statsministerens side, var ikke, at man ikke stillede nogen krav på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Jeg hørte statsministeren sige

noget andet her i besvarelsen til hr. Søren Søndergaard. Det må jeg tilstå.

Så jeg mener, det er fuldstændig ukorrekt, når man siger, at regeringspartierne og Det Radikale Venstre ikke stiller nogen krav på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Det er simpelt hen ukorrekt. Det er også udtrykt i det forslag til vedtagelse, der ligger på bordet. Så jeg synes hr. Søren Søndergaard er ude på et sidespor med den bemærkning.

Kl. 19.15

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nej, det er netop meget præcist udtrykt i det forslag, der ligger, det er noget med eventuelt og eventuelt og i så fald og såfremt.

Det, der er det afgørende, er, at vi gentagne gange har spurgt: Hvilke konkrete krav vil man stille som forudsætning for at ophæve våbenembargoen? Der er ikke kommet ét eneste svar. Der er ingen konkrete krav, man vil stille som forudsætning for at ophæve våbenembargoen.

Er hr. Jeppe Kofod i tvivl, kan han spørge statsministeren. Hr. Jeppe Kofod kan spørge statsministeren: Hvilke konkrete krav vil den danske regering stille for at acceptere en ophævelse af våbenembargoen mod Kina? Hr. Jeppe Kofod tør ikke stille det spørgsmål, for han ved, at han ikke får noget svar.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg vil spørge hr. Søren Søndergaard, hvorfor Enhedslisten tror, at hr. Jeppe Kofod har kørt den slingrekurs, som vi har set, og hvorfor Socialdemokraterne ikke vil stille de konkrete krav, som enhver her i Folketinget, der har virket igennem nogle år og gerne vil opnå noget politisk, ville stille og i virkeligheden er i position til at stille.

Det interessante er jo, at Socialdemokraterne, hvis de ville, kunne påtvinge regeringen en holdning, som de skulle kæmpe for i EU. Det er jo en fantastisk situation. Hvorfor tror hr. Søren Søndergaard, at Socialdemokraterne lader sig udstille på den måde, som det er tilfældet her?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er helt enig med hr. Peter Skaarup. Som jeg selv sagde før, tror jeg, at det formentlig er hr. Jeppe Kofods eneste mulighed for at skrive sig ind i verdenshistorien. Den har han nu, men det

er han langt fra at gøre, og det synes jeg jo er tragisk for hr. Jeppe Kofod.

Så er det spørgsmålet om, hvorfor det er sådan. Jeg vil da sige, at for mit eget vedkommende, og der kan jeg ikke tale på vegne af andre forespørgere, tror jeg, at det klart er et spørgsmål om EU. Fra Socialdemokratiets side, som jo ellers fører valgkamp på, at man skal ændre EU, og at EU skal være mere socialt og mere solidarisk, det skal være mere til hjælp for den tredje verden og for demokrati og menneskerettigheder, vil man ikke risikere at komme i en situation, hvor man skal nedlægge veto i EU over for alle de andre EU-lande. Det ønsker man ikke i Socialdemokratiet.

Derfor vil vi også gang på gang på gang se, at når man er så EU-begeistret, som Socialdemokratiet er, vil det altid ende med i sidste instans, når de store afgørelser skal træffes, at man vil bøje af og ikke fastholde f.eks. demokrati og menneskerettigheder i Kina, så vil det blive andre interesser, der vil komme først. Men det er min personlige og politiske vurdering.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Ønsker statsministeren ordet?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Allerførst vil jeg gerne bekræfte det, som også hr. Jeppe Kofod nævnte, at det er klart, at der i forbindelse med de overvejelser, der nu finder sted i EU-kredsen om en eventuel ophævelse af våbenembargoen, fra dansk side vil blive arbejdet på, at en sådan eventuel ophævelse af våbenembargoen bruges som løftestang for at sikre fremskridt i menneskerettighedssituationen i Kina. Det er det, vi vil arbejde på, og jeg mener, at det meget klart fremgår af det, jeg sagde allerede i min besvarelse. Det fremgår meget klart af det, alle fire ordførere, som står bag det her forslag til vedtagelse, har sagt, så der er ikke noget at være i tvivl om.

Så stillede hr. Søren Søndergaard spørgsmålet om den bebudede resolution om menneskerettighedssituationen i Kina, altså den af USA bebudede resolution. USA har den 22. marts meddelt, at de vil fremlægge en resolution om menneskerettighedssituationen i Kina på Menneskerettighedskommissionens 60. samling i Genève. Efter hvad jeg har fået oplyst, er det næppe tænkeligt, at der kan blive en afstemning om en sådan resolution, fordi Kina, ifølge det jeg har fået oplyst, har fået flertal i Kommissionen for det, der hedder en no action motion. Det betyder alt-

så, at så kan der ikke tages skridt til en afstemning. Det er, efter hvad jeg har fået oplyst, situationen for indeværende.

I øvrigt kan jeg oplyse hr. Søren Søndergaard om, at der fra EU's side er fremført kritik af forholdene i Kina under nogle temadebatter, som har fundet sted.

Kl. 19.20

I øvrigt kan jeg også oplyse, at der halvårligt afholdes dialogmøder mellem EU og Kina. Det seneste dialogmøde blev afholdt den 26.-27. februar i Dublin, og på dette møde afgav Kina nye tilsagn om fremskridt på en række områder, bl.a. tilsagn om reformer af systemet for genopdragelse, tilsagn om øget samarbejde med FN og tilsagn om samarbejde inden for rammerne af menneskerettighedsdialogen om et lovgrundlag for ratifikation af konventionen om borgerlige og politiske rettigheder. Det svarer også til, hvad jeg fik oplyst under mine møder med de kinesiske ledere.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er til statsministeren, hvor statsministeren siger, at man vil arbejde for nogle konkrete tilsagn på menneskerettighedsområdet. Her vil jeg så spørge: Kan statsministeren nævne bare et eksempel på noget af det, som statsministeren nævner vil kunne gøre udslaget i forhold til en ophævelse af våbenembargoen? Kan statsministeren nævne et eksempel, som kunne stille statsministeren og regeringen tilfreds i retning af det, som man gerne vil, med henblik på eventuelt at lempe embargoen på et tidspunkt?

(Kort bemærkning).

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Nej, det vil jeg ikke, for nu forhandles det i øjeblikket, det drøftes mellem EU-landene, og vi vil ikke lægge os fast på, hvilke punkter det så præcist kunne være rimeligt at sætte ind på. Jeg har i min tale i dag været inde på et bredt spektrum af

forhold, der kunne være bedre i Kina. Det er nu det, der drøftes mellem EU-landene, og der føler jeg ingen trang til på nuværende tidspunkt at lægge mig fast på bestemte punkter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse først finde sted tirsdag den 13. april 2004.

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Regionalpolitisk redegørelse 2004.
(Redegørelse nr. R 12).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 13. april 2004 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 19.23